

PK 8373

.R5

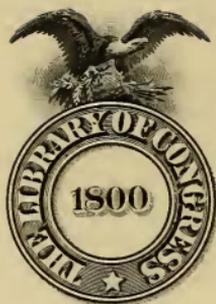
Copy 1

LIBRARY OF CONGRESS

00010405750

Class PK8373
Book P5

Constantinople, Novr 11

129

A BRIEF

GRAMMAR

OF THE

MODERN ARMENIAN LANGUAGE

AS SPOKEN

IN CONSTANTINOPLE AND ASIA MINOR.

SMYRNA

PRINTED BY W. GRIFFITT.

1847.

Deep

967

A BRIEF

991
272

GRAMMAR

OF THE

MODERN ARMENIAN LANGUAGE

AS SPOKEN

IN CONSTANTINOPLE AND ASIA MINOR.

Elias Riggs

SMYRNA

PRINTED BY W. GRIFFITT.

1847.

937 F

PK 8373
.R5

09-005725

~~10/10/05~~

Each Acc.
N. Y. Publ. Lj
VII 10/05

PREFACE.

The strongly marked individuality of the Armenian language justifies its claim to a very high antiquity. Its literature however commences with the introduction of Christianity. The Alphabet still in use is ascribed to St. Mesrob, who lived in the fifth century, and who was one of the translators of the Scriptures. He is said also to have conferred the boon of alphabetic writing upon several of the neighboring nations. The original alphabet consisted of thirty six letters, *o* and *ϕ* having been added during the twelfth century, the former as a substitute for the diphthong *uo* in words where it had acquired the sound of *o*, and the latter to replace *ϕ* which had come to be pronounced universally like *p*.

It is difficult to trace the history of the modern language. Evidence of the existence of some of its distinctive forms is found as far back as the thirteenth century. Their introduction was no doubt gradual. Still the Ancient Armenian continued to be the only language of books, for ages after the spoken tongue had become substantially what it is at the present day. It is only during the present century that the modern language has begun to be cultivated as a language of books, the genius of the age and the best interests of humanity requiring that authors should no longer, as formerly, veil their ideas in a dialect accessible only to the few, but should spread them far and wide in the free and idiomatic use of the language vernacular to their countrymen.

Facilities for the acquisition of the *Ancient* Armenian exist both in English and in other European tongues, and an abundance of excellent Grammars and Lexicons await the scholar, who is prepared to avail himself of them, in the language itself. But, so far as I am aware, the present is the first attempt to exhibit the grammar of the *Modern* Armenian.* The Armenians

*It was preceded by a pamphlet of twelve pages, entitled **NOTES ON MODERN ARMENIAN**, of which the present brief Grammar may be considered as an enlarged edition.

themselves have, as yet, published no grammar of their spoken language. This fact will no doubt be deemed a sufficient apology for any defects which may be discovered in the present work.

My principal object has been to exhibit the language of conversation. Hence the remarks on pronunciation, pp. 7, 54, on the reduplication of adjectives, p. 17, on particles appended to verbs, p. 46, &c. The style of books varies considerably, some approximating more and others less to the ancient language. It would be presumptuous to attempt to say what, after a few years of progress, will be the style of good writers.

It will be observed that the dialect here treated is the Western, viz. that spoken in Constantinople and Asia Minor. The Oriental dialect, spoken in Tartary, Persia and India, varies considerably from this, and in some respects approximates more nearly to the ancient language. A specimen of it will be given in the Appendix.

The student of Modern Armenian will very often meet in conversation, and sometimes even in books, with words and forms derived from the Turkish. Although the use of such words and forms is avoided by good writers, still a knowledge of them is essential to a familiar acquaintance with the spoken Armenian. Where it has been thought proper to notice them in the present work, they are distinguished by an asterisk prefixed.

In general, where two synonymous forms are given, the one more approved in modern usage is placed first.

E. RIGGS .

Smyrna, May 1. 1847.

PART I.
ORTHOGRAPHY.

ALPHABET.

The Armenian alphabet consists of 38 letters, viz-

Capitals.	Arm. text.	Italics.	Names.	Pronunciation.
Ա	ա	ա	aip	a as in <i>far</i>
Բ	բ բ	բ բ	pen	p
Գ	գ գ	գ գ	kim	k
Դ	դ դ	դ դ	tah	t
Ե	ե	ե	yetch	ye as in <i>yet, y</i>
Զ	զ շ	շ շ	zah	z
Է	է	է	a	a as in <i>fate</i>
Ը	ը ռ	ը ռ	yet	u as in <i>us</i>
Թ	թ թ	թ թ	to	t
Ճ	ճ ծ	ծ ծ	zhay	s as in <i>pleasure</i>
Ի	ի ի	ի ի	inny	e as in <i>me</i>
Լ	լ լ	լ լ	lune	l
Խ	խ խ	խ խ	khay	kh guttural
Ծ	ծ ծ	ծ ծ	dzah	dz
Կ	կ կ	կ կ	ghen	g hard
Հ	հ	հ	ho	h
Չ	չ յ	յ յ	tsah	ts
Պ	պ ղ	ղ ղ	ghad	gh guttural
Ջ	ճ զ	զ զ	jay	j
Մ	մ	մ	men	m
Ն	ն յ	յ յ	he	h or y
Ն	ն	ն	noo	n
Շ	շ շ	շ շ	shah	sh
Վ	վ	վ	vo	vo or o

ᄇ	ᄃ ᄃ	ᄃ ᄃ	chah	ch as in <i>church</i>
ᄁ	ᄁ	ᄁ	bay	b
ᄂ	ᄂ ᄂ	ᄂ ᄂ	chay	ch as in <i>church</i>
ᄄ	ᄄ	—	rrah	r Scotch
ᄅ	ᄅ	—	say	s
ᄆ	ᄆ ᄆ	ᄆ ᄆ	vev	v
ᄇ	ᄇ	ᄇ	dune	d
ᄈ	ᄈ ᄈ	ᄈ ᄈ	ray	r
ᄉ	ᄉ ᄉ	ᄉ ᄉ	tzo	tz
ᄊ	ᄊ	—	hune	u or v
ᄋ	ᄋ ᄋ	ᄋ ᄋ	pure	p
ᄌ	ᄌ ᄌ	ᄌ	kay	k
()	o	o	o	o
ᄍ	ᄍ	ᄍ	fay	f

ᄃ is a contraction for ᄃᄃ ; beside which the following combinations of letters occur.

ᄃ and ᄃ	ᄃᄃ	ᄆ and ᄈ	ᄆᄈ
ᄆ and ᄃ	ᄆᄃ	ᄆ and ᄆ	ᄆᄆ
ᄆ and ᄃ	ᄆᄃ	ᄆ and ᄃ	ᄆᄃ
ᄆ and ᄆ	ᄆᄆ	ᄆ and ᄃ	ᄆᄃ

The small letters at the right hand of the second and third columns are written *after* those which terminate in a horizontal stroke at the bottom : as ᄆ, ᄆᄆ, ᄆᄆ, &c.

PRONUNCIATION.

ᄃ, when it begins a word and is followed by a consonant, is pronounced generally like *ye* in *yet*, as ᄃᄆ *I am* ; elsewhere followed by a consonant it is like *e* in *fell*, as ᄃᄆᄃ *menk we* ; followed by a vowel

it is simply *y*, as *եօթը* *yotuh seven*, *կեանք* *gyank life*.

խ and շ are deep gutturals, and the pronunciation of them must be acquired through the ear.

Հ is *h* in the beginning of words, as Հիսուս *Hesoos Jesus*; elsewhere it is *y*, as այո *ayo yes*; but at the end of words it is frequently silent, as կայ *gah there is*.

Ո is *vo* at the beginning of words, as որ *vor that*, except when followed by Վ as ով *ov who*; elsewhere it is *o*, as անոնք *anok they*.— The combination ու is *oo*, but becomes *v** before a vowel; ոյ in the middle of a word is *ooy* as in լոյս *looy light*, հոյս *hooy hope*; at the end of a word it is simply *o*.

Իւ is *eev* before a vowel or at the end of a word; elsewhere it is *u* in *unit*, or *u* French. In any other combination, *ւ* is *v*.

The remaining letters are uniform in their pronunciation, and need no remark.

When two or more consonants come together without a vowel they are frequently pronounced as if written with ը; e. g. Սկրտիչ *Baptist* is pronounced Տրկրտիչ. In the case of words commencing with one of the sibilants ս, շ, or ջ and another consonant, this euphonic ը is generally pronounced as if written before the sibilant, as սկիզբէն *from the beginning*, զբօսանք *amusement*, շտեմարան *magazine*, pronounced as if written ըսկիզբէն, ըզբօսանք and ըշտեմարան. This however is not always the fact, and, in general, the place of this euphonic ը must be learned by practice.

* Soft like the German *w*.

ACCENT.

Armenian words, whether primitive or derivative, are usually accented on the last syllable.

Exc. 1. ի at the end of words not derived from the Turkish cannot receive the accent. Words or forms terminating in this vowel, therefore, accent the penultimate ; as վաղը *to-morrow*, մարդը *the man*.

Exc. 2. Vocatives accent their first syllable ; as Վարդապետ *Preacher* ! Պարոն *Sir* !

Exc. 3. A few individual words, not coming under either of the above exceptions, accent the penultimate as հիմա *now*, այսպէս *thus*.

PUNCTUATION.

The pauses used in Armenian are three, viz.

Comma (,)

Colon (.)

Period (:)

The note of interrogation (°) is placed over the accented vowel of the principal word in the question. Accordingly in the question *Will you come to-morrow ?* the interrogation point may be placed over any one of the words of which it is composed in Armenian ; thus, Պարոն վաղը կուգա° , signifies *will you come tomorrow ?* Պարոն վաղը կուգաս , *will you come tomorrow ?* Պարոն վաղը կուգաս , *will you come to-morrow ?*

The exclamation point (´) in like manner, is placed over the accented syllable of interjections, or of other words used as exclamations, or uttered with emotion, as վայ՛ wo ! Երուսաղէմ´ *Jerusalem* !

Sentences, which contain a mark of interrogation or

exclamation, have still their appropriate pauses at the close, in the same way as other sentences.

The hyphen (-) is never employed to unite words, as in the English compounds *to-day*, *kettle-drum*, &c Its only place is at the end of a line, where a word is incomplete.

The acute accent ('), though it is placed upon the tone-syllable of words, has for its object to mark rather *emphasis* than accent. Hence monosyllables receive it as well as polysyllables; e. g. *մի՛ ել՛ թառա՛ր do not go*, *թէ՛ հոս թէ՛ հոն՛ , whether here or there.*

The grave accent (`) indicates a brief suspension of the voice. It is placed after words, never over them, and is in effect a pause shorter than a comma.

This mark (~) indicates an abbreviation; as *Ի՛ճ* for *Ի՛ստուած*; or signifies that the letters over which it is placed are used as figures; e. g. *ա՛ 1, բ՛ 2.* &c.

When the first part of a word is written and the last part omitted, the omission is indicated by a double accent; thus, *Յոսի՛հ* for *Յոսի՛հաննէս.*

PART II.

ETYMOLOGY.

ARTICLE.

The word in Modern Armenian which most nearly corresponds to our Indefinite Article is *մը*, a corruption of the Ancient Armenian *մի one*. It uniformly follows the noun to which it belongs; as *մարդ մը a man*, *բան մը a thing*. The Numeral Adjective *մէկ one* is used in the same sense, preceding the noun. Sometimes both are employed; as *մէկ մարդ մը*, *մէկ բան մը*, without any addition to the signification.

The place of a Definite Article is supplied by the *Definite Form* of nouns, corresponding to what is called the Emphatic State in Chaldee and Syriac.

N O U N S.

GENDER.

The Armenian language has no grammatical forms to mark the distinction of gender.

NUMBER.

The Plural Number is formed by adding to monosyllables *եր* ; as *բառ*, *word*, *բառեր*, *words* ; to words of more than one syllable *ներ* ; as *հագուստ*, *garment*, *հագուստներ*, *garments*.

Though the singular have but one written vowel, yet if it is pronounced with a euphonic *ը* it is a dissyllable, and takes *ներ* to form the plural ; as *գլուխ* *head* (pron. *գըլուխ*) Plur. *գըլուխներ*.

CASE.

Nouns in the modern language have six *cases*, the Nominative, Genitive, Dative, Accusative, Ablative and Instrumental. The Accusative is however always the same with the Nominative, and the Dative with the Genitive. The Vocative is the same as the Nom. with (or without) *՛ի* *O*. The other three cases of the Ancient Armenian are supplied by the Genitive with Postpositions.

The *Definite form* of nouns is produced by adding *ը* to the simple form when the latter ends with a consonant, and *ն* when it ends with a vowel ; as *ժամ* *church*, *ժամը* *the church*, *որդի* *son*, *որդին* *the son*. The *ը* of the

definite form also becomes *ն* when the following word begins with a vowel and is closely united in pronunciation with the noun ; as *մազերն ալ* the hairs also, for *մազերը ալ* .

Declension of Nouns.

Բան a word, is an example of the most usual mode of declining nouns which end with a consonant.

INDEFINITE FORM.

Singular.

Plural.

Nom. & Acc. <i>Բան</i> (<i>մը</i>) a	<i>Բաներ</i> words
word	
Gen. & Dat. <i>Բանի</i> (<i>մը</i>) of	<i>Բաներու</i> of or to words
or to a word	
Abl. <i>Բանէ</i> (<i>մը</i>) from a	<i>Բաներէ</i> from words
word	
Inst. <i>Բանով</i> (<i>մը</i>) with a	<i>Բաներով</i> with words
word	

DEFINITE FORM

Nom & Acc. <i>Բանը</i> the	<i>Բաները</i> the words
word	
Gen. & Dat. <i>Բանին</i> of or	<i>Բաներուն</i> of or to the
to the word	words
Abl. <i>Բանէն</i> from &c.	<i>Բաներէն</i> from &c.
Inst. <i>Բանովը</i> with &c.	<i>Բաներովը</i> with &c.

Example of a noun ending with a vowel.

Sing.

Plur.

INDEFINITE FORM.

Nom. & Acc.	Որդի (յը) a	Որդիներ sons
	son	
Gen. & Dat.	Որդիի (յը) of	Որդիներու of or to sons
	or to a son	
Abl.	Որդիէ (յը) from a son	Որդիներէ from sons
Inst.	Որդիով (յը) with a	Որդիներով with sons
	son	

DEFINITE FORM.

Nom. & Acc.	Որդին the	Որդիները the sons
	son	
Gen. & Dat.	Որդիին of or	Որդիներուն of or to the
	to the son	sons
Abl.	Որդիէն from the son	Որդիներէն from the sons
Inst.	Որդիովը with the son	Որդիներովը with the sons

IRREGULAR NOUNS.

Nearly all the irregularities which appear in the declension of Nouns in Modern Armenian are remnants of the Ancient Armenian declensions. The following are the principal.

To prevent ambiguity the prefix զ, which forms the Accusative in Ancient Armenian, is occasionally employed to distinguish that case from the Nominative; as Ըն յարդր որ զԸստուած կըսիրէ the man who loves God. If written without the զ this sentence might be translated, the man whom God loves.

Nouns ending in *իւն* may be declined after the following paradigm.

Nom. & Acc. Նամբորդու թիւն *a journey*

Gen. & Dat. Նամբորդութեան

Abl. Նամբորդութենէ

Inst. Նամբորդութեամբ

The plurals are regular, excepting that the ancient Genitive, ending in *եանց* occasionally appears.

These nouns may also be declined throughout after the regular form, especially when used as proper names or in a peculiar sense; e. g. we may translate the phrase *of the journey* Ճամբորդութիւնին or Ճամբորդութեանը, but if we are speaking of a book entitled Նամբորդութիւնը the Gen. must be Նամբորդութիւնին. So Յարութեան օրը *the day of the resurrection*, but Պ. Յարութիւնին գիրքը *Mr. Harootune's book*; սրբութեան *of holiness*, սրբութիւնին *of the Sanctuary*.

Nouns which in Ancient Armenian terminate in *ումն*, in the modern language either retain the final *ն* and form the Gen. in *ման*, or drop that letter and are declined regularly; thus *օծումն* *anointing*, Gen. *օծման*, or *օծում*, Gen. *օծումի*.

A few nouns, chiefly monosyllables, make the Gen. in *ու* instead of *ի*; as *մարդու*, *արջու*, *կովու*, *դիու*, *հովու*, *ծովու*, *սովու*, *դարու*, &c. but all these, except the first, may take the regular form of the Gen. in *ի*.

Infinitives, when declined as nouns, uniformly make their Gen. in *ու*; as *գործել*, *գործելու*. The other cases are regular.

Հայր *father*, has the Gen. & Dat. Sing. հօր, Abl. հօրէ or հօրմէ, Inst. հայրով or հօրմով.

Like it are declined its derivatives, also *մայր* *mother*, and *եղբայր* *brother* and their derivatives. The Plurals are regular.

Աստուած *God*, Gen. & Dat. Աստուծոյ, Abl. Աստուծմէ, Inst. Աստուծմով or Աստուծով .

Տէր *Lord*, Gen. and Dat. Տէրոջ (in the title of the New Testament Տեառն) Abl. Տէրոջմէ, Inst. Տէրոջմով, Տէրով, (or տիրոջ, տիրոջմէ, տիրոջմով) .

Սարդ *man*, Gen. and Dat. մարդու or մարդոյ . Nom. & Acc. Plur. մարդիկ, Gen. & Dat. մարդոց, Abl. մարդոցմէ, Inst. մարդոցմով ; or մարդիկներ, ներու, ներէ, ներով .

Որդի *son*, besides being declined regularly, has the Gen. & Dat. Sing. (when applied to the Son of God) Որդւոյ, The ancient Plural is also occasionally used, especially in the phrase *Children of Israel*, thus, որդիք, որդւոց, որդւոցմէ, որդւոցմով .

So եկեղեցի has sometimes եկեղեցւոյ and հոգի հոգւոյ (especially when used for the Holy Spirit).

Օր *day*, Gen. օրուան, Abl. օրուրնէ .

Կին or կնիկ *woman, wife*, Gen. & Dat. կնկան, կնոջ, or կնիկի .

Էրիկ or երիկ *husband*, Gen. & Dat. էրկան or երկան էրիկին or երիկին .

Սանուկ *child*, մանկան or մանուկի .

Խուռ *handful*, ըսան or ըսուսի .

Փուռ *oven*, փսան or փուսի .

Վուռ *pomegranate*, նսան or նուսի .

Վուռ *door*, դրան (with ը in the Gen. but preserving the *n* in the other oblique cases) դանէ, դանով, or դուսի, դուսէ, դուսով .

Ատուռ *morning*, առտուան, առտուրնէ .

Իրիկուն *evening*, իրիկուան, իրիկուրնէ .

Գիշեր *night*, գիշերուան or գիշերու, գիշերուրնէ .

Տարի *year*, տարուան or տարւոյ, տարուրնէ .

Միս *month*, ամսուան or ամսու, ամսուրնէ .

Շաբաթ *week*, շաբթուան or շաբթու, շաբթուրնէ .

The last three are thus declined particularly when used to express duration ; as *վեց ամսուան է* he is six months old, *անցած տարուրնէ մինչև հիմա* from last year till now ; otherwise they are regular ; as *տարին վերջը* the end of the year, *վեցերորդ ամիսին անունը փոխուեցաւ* the name of the sixth month was changed.

Տղայ a son, Gen. and Dat. *տղու* , Abl. *տղէ* , Inst. *տղով* , Plur. *տղայք* or *տղաքներ* , Gen. and Dat. *տղայոց* or *տղոց* , Abl. *տղոցմէ* , Inst. *տղոցմով* . It may also be declined regularly *տղայ* , *այի* , &c.

Մահ death *մահու* or *մահուան* .

Ժողովուրդ people, *ժողովուրդեան* .

Գլուխ head, *գլխու* , *գլխէ* , *գլխով* , Plur. *գլխեր* .

Գարուն spring , *գարնան* .

Ըշուն autumn, *աշնան* .

Տուն house, *տան* , *տնէ* , *տնով* .

Բայր (քուր , քոր) sister, *քրոջ* , *քրոջմէ* , *քրոջմով* .

Կեանք life, *կենաց* .

Երկինք heaven, *երկնից* .

Առաքեալ Apostle, *առաքելոյ* , Gen. Plur. *առաքելոց* .

But we may also say, *ժողովուրդի* , *գլուխի* , *գարունի* , *աշունի* , *տունի* , *քորի* , *կեանքի* , *երկնքի* , *առաքեալի* &c.

Proper names are for the most part declined regularly ; occasionally however they present an Ancient Armenian Genitive form in *այ* or *ու* ; as *Ադամայ* , *Արազամու* .

Nouns which have *է* in the last syllable of the Nominative sometimes change that vowel in the oblique cases of the Singular into *ի* ; as *պարտէզ* a garden , *պարտէզի* or *պարտիզի* ; *վէճ* a dispute, *վէճի* or *վիճի* ; sometimes (in proper names) into *ե* ; as *Սիւքէմ* , *Սիւքեմի* or *Սիւքեմայ* . If the last vowel of the Nom. be *ի* or *ու* it is sometimes dropped in the oblique cases ; as *սիրտ* , *սրտի* ;

օգուտ , օգտի . The same occurs, though more rarely, with ա ; as քաղաք , քաղքի .

ADJECTIVES.

Adjectives, as in English, are undeclined, except when used as substantives.

COMPARISON OF ADJECTIVES.

The Comparative degree is formed by prefixing աւելի *more*, or it is the simple form of the Positive. In either case it takes an Ablative of the noun ; as տունէն բարձր , or տունէն աւելի բարձր *higher than the house*. Occasionally the ancient form of the comparative (terminating in գոյն) is met with, as լաւագոյն *better*, մեծագոյն *greater*.

The Superlative is formed from the Positive by prefixing աւէն (with ա for a union-vowel when the Adjective begins with a consonant), as *ամենաբարի best*, *ամենիմաստ wisest* ; or by a reduplication of the Positive, as *մեծամեծ greatest, very great*, *չարաչար very bad* ; or it is (like the Comparative) a simple Positive in the definite form construed with an Ablative of the noun as *ամենէն մեծը the greatest of all*.

In the language of common conversation many adjectives admit a sort of *reduplication* which gives them the force of superlatives.

The syllable prefixed consists of the first consonant of the adjective, (if it begin with a consonant) the first vowel, and the letter փ or ս , more rarely ը or յ , according as euphony requires ; thus լեցուն *full*, լեփ լեցուն *brim full*, շիտակ *straight*, շիփ շիտակ *perfectly straight*, մոլթ *dark*, մուս մոլթ *very dark*, ընկալ *pitch dark*, մինակ *alone*, միս մինակ *all alone*, զիտակ *quite a-*

lone. In like maner, ճեփ ճերմակ *very white*, էփ էրկան *very long*, թէփ (or թէր) *թէփղ *very clean*, ծուփ (or ծուփ) ծուռ *very crooked*, &c.

The following forms are also a kind of Superlative, պզտըտիկ *very small*, from պզտիկ *small*, մանտրտիկ *very fine*, (spoken of powder, or any thing in grains) from մանտր, a corruption of մանր *fine, small*.

The termination կեկ (occasionally կակ) gives to adjectives a diminutive signification; e. g. թեթևկեկ *rather light*, ծանրկեկ *rather heavy*, մեծկակ *rather large*.

NUMERAL ADJECTIVES.

Cardinals.	Ordinals.
1. մէկ	առաջներորդ
2. երկու	երկրորդ
3. իրեք	երրորդ
4. չորս	չորրորդ
5. հինգ	հինգերորդ
6. վեց	վեցերորդ
7. եօթը	եօթներորդ
8. ութը	ութերորդ
9. ինը	իններորդ
10. տասը	տասներորդ
11. տասնըմէկ	մետասաներորդ
12. տասներկու	երկոտասաներորդ
13. տասնիրեք	երեքտասաներորդ
14. տասնըչորս	չորեքտասաներորդ
15. տասնըհինգ	հնգտասաներորդ
16. տասնըվեց	վեչտասաներորդ
17. տասնուեօթը	եօթնուտասաներորդ
18. տասնուութը	ութնուտասաներորդ
19. տասնուինը	իննուտասաներորդ
20. քսան	քսաներորդ

21. քսանըմէկ	քսանըմէկերորդ
22. քսաներկու	քսաներկուերորդ
30. երսուն	երսուներորդ
40. քառսուն	քառսուներորդ
50. յիսուն	յիսուներորդ
60. վաթսուն	վաթսուներորդ
70. եօթանասուն	եօթանասուներորդ
80. ութսուն	ութսուներորդ
90. իննսուն	իննսուներորդ
100. հարիւր	հարիւրերորդ
200. երկու հարիւր	երկու հարիւրերորդ
300. իրեք հարիւր	իրեք հարիւրերորդ
1000. հազար	հազարերորդ
10,000. միւր օր տասը հազար	տասը հազարերորդ

From 11 to 19 the ordinals are frequently formed from the cardinals by simply adding *երորդ* ; as *տասներկու* *վեցերորդ* *sixteenth*.

The cardinals are sometimes employed instead of ordinals : as *Սաղմոս քսաներկու* *the twenty second Psalm*.

Երկու without a substantive expressed becomes *երկուք*. In like manner *ամէն* *all*, when its substantive is understood, becomes *ամէնք*.

Value of the letters of the alphabet used as numerals.

ա	1	Ժ	10	Ճ	100	ա	1000
բ	2	ի	20	Ժ	200	ա	2000
գ	3	լ	30	Յ	300	ի	3000
դ	4	խ	40	Ե	400	ա	4000
ե	5	ծ	50	Ն	500	ր	5000
զ	6	կ	60	ո	600	ց	6000
է	7	հ	70	Տ	700	ւ	7000
թ	8	ձ	80	պ	800	փ	8000
ժ	9	ղ	90	ջ	900	ք	9000

PRONOUNS.

Pronouns, as in other languages, are divided into Personal, Relative, Interrogative, Demonstrative, and Possessive. Like the Shemitic dialects, the Armenian has also pronominal suffixes.

The following is the declension of the *Personal* Pronouns. The Accusatives *all* take the prefix *չ* occasionally, but those of the first and second persons not commonly.

1. Ես I.

*Sing.**Plur.*

Nom. Ես I	Մենք we
Gen. Իմին or իմ of me	Մեր or մերին of us
Dat. Ինձ or ինձի to me	Մեզ or մեզի to us
Acc. Իս or զիս me	Մեզ or զմեզ us
Abl. Իզմէ, ինծմէ or ինէ from me	Մեզմէ or մենէ from us
Inst. Իզմով or ինծմով with me.	Մեզմով with us

2. Գուն thou.

Nom. Գուն thou	Գուք ye
Gen. Գուկին or քու of thee	Ձեր or ձերին of you
Dat. Գեզ or քեզի to thee	Ձեզ or ձեզի to you
Acc. Գեզ or զքեզ thee	Ձեզ or զձեզ you
Abl. Գեզմէ or քենէ from thee	Ձեզմէ or ձենէ from you
Inst. Գեզմով with thee	Ձեզմով with you

3. *ሁሉ* , *he, she, it.*

Nom. <i>ሁሉ</i> he, she, it	<i>ሁሉን</i> they
Gen. and Dat. <i>ሁሉን</i> , <i>ሁሉ</i> of or to him, her, it	<i>ሁሉን</i> of or to them
Acc. <i>ሁሉ</i> or <i>ሁሉን</i> him, her, it	<i>ሁሉን</i> or <i>ሁሉን</i> them
Abl. <i>ሁሉ</i> from him, &c.	<i>ሁሉን</i> from them
Inst. <i>ሁሉን</i> with him, &c.	<i>ሁሉን</i> with them

The Datives of the Personal Pronouns are occasionally used as Accusatives, and in like manner the Accusatives (without *ሁ*) as Datives ; as *ሁሉን ሁሉን* they beat me, *ሁሉን ሁሉን* I said to thee.

The *Relative* *ሁ* who, which, is applied equally to persons and things. It is thus declined.

<i>Sing.</i>	<i>Plur.</i>
Nom. & Ac. <i>ሁ</i> who, which	<i>ሁሉን</i> who, which
Gen. <i>ሁሉን</i> , <i>ሁሉን</i> of or to whom or which	<i>ሁሉን</i> of whom &c.
Abl. <i>ሁሉን</i> from whom, or from which	<i>ሁሉን</i> from &c.
Inst. <i>ሁሉን</i> with or by whom or which	<i>ሁሉን</i> with or by whom &c.

The *Interrogative* Pronouns are, for persons *ሁን* who ? for things *ሁን* what ? The former, which is both singular and plural, is not declined, but takes for its oblique cases those of *ሁ* ; as *ሁሉን ሁሉን* to whom did you give ? *ሁሉን ሁሉን* from whom did you take ? *ሁን* is declined like the more usual form of nouns, except that the Genitive and Dative Sing. is *ሁን* , as well as *ሁን* .

The usual forms of the *Demonstrative* Pronouns

are *աս*, *ատ*, and *ան*, though they occasionally appear with the ancient forms *այս*, *այդ*, and *այն*. The last may serve as an example of the way in which they are declined.

Ան, that, he, she, it.

Nom.	Ան, անի, or անիկայ	Անոնք	those (persons or that (person or thing.) things)
Gen. & D.	Անոր of or to that	Անոնց of or to those	
Acc.	Անի, անիկայ, զանի or զանիկայ	Օ, անոնք	those that.
Abl.	Անկէ, անկէց, անկից or անորմէ	Անոնցմէ	from those from that
Inst.	Անով	Անոնցմով	with that with those

Աս *this* (rarely *սս*), and **ատ** *that* (but referring to an object less distant than *ան*) are declined in the same manner. When joined with nouns all three remain undeclined, like adjectives, as *աս մարդուն* *of this man*, *ան բաները* *those things*.

These three demonstrative pronouns are sometimes spoken of by the Armenians as *personal*; *աս* being regarded as of the first person, and as having a reference to something near or connected with the speaker, *ատ* of the second, and relating to something near or connected with the person addressed. **Ան** is of the third person, of course.

There are two other forms of these *Demonstrative Pronouns* in vulgar use; viz. *սի*, *տի* and *նի* as adjectives, like *աս*, *ատ* and *ան*; and *սրվի* or *սրվիկայ*, *տրվի* or *տրվիկայ*, and *նրվի* or *նրվիկայ*, which are used without nouns and are declined thus;

Sing.	Plur.
Nom. & Acc. Աբի or սբիկայ	Աբնք
Gen. & Dat. Աբոր	Աբոնց
Abl. Աբորմէ, սբիէց or սբնկից	Աբոնցմէ
Inst. Աբորմով or Աբով	Աբոնցմով

The *Suffixes* are appended to nouns and particles, not to verbs. They are

For the Singular

For the Plur. without a noun or pronoun in the Gen. case preceding

1 pers. ս

1 pers. երնիս or նիս

2 pers. ր

2 pers. երնիդ or նիդ

3 pers. ը or ն ;

3 pers. երնին or նին

Preceded by a Genitive, ը or ն for all the persons of the Plural.

The forms երնիս, երնիդ and երնին are appended to monosyllables; նիս, նիդ and նին to words of more than one syllable.

The suffix for the 3 p. Sing. and for the Pl. is ը when the word to which it is appended terminates with a consonant, and ն when it terminates with a vowel. ը also becomes ն before a word commencing with a vowel provided the two words are pronounced in close connexion.

In signification these suffixes are generally *possessive*, and in conjunction with the Gen. case of nouns or of the Personal or Demonstrative pronouns constitute the usual mode of indicating the idea of possession; e. g. Իմ սունս *my house*, անոնց վիճակը *their condition*.

Sometimes however they are personal and in apposition with the nouns to which they are appended; as Ե՛ս ձեզի փարիսեցիներուդ *woe unto you Pharisees!* When appended to prepositions they are of course

personal, as *բու վրայ* upon thee, *մէջերնիս* among us.

The sing. Suffixes are appended to all the cases of nouns. A noun with a plural suffix is thus declined.

Nom. *աչքերնիս* our eyes.

Gen. & Dat. *աչքերնուս*

Abl. *աչքերնուս* or *աչքերնէս*

Inst. *աչքերովնիս*

The plural suffixes when they include the syllable *եր* (which forms the plural of nouns) are somewhat ambiguous; thus *տուներնիդ* may signify *your house* or *your houses*. To express this distinction clearly in Armenian we must say, for the former *ձեր տունը*, and for the latter *ձեր տուները*.

In like manner the suffixes *ս* and *ը* or *ն* are used as demonstratives after *աս* and *ան*; as *բարև աս տանս* peace to this house, Matt. 10 : 12, *ան տունէն* from that house v. 14. This latter however coalesces with the definite form of the noun. So does *ը* or *ն* when used as a possessive suffix. They must be distinguished by the connexion. That this suffix has however a possessive force, and is not always to be reckoned as a demonstrative pronoun or a definite article, is evident from such phrases as *ասոնց մէկը* one of these, *Թագաւորին մէկը* a certain king, *ուրիշը չկայ* there is no other than he; also from the analogy of the possessive suffixes of the other persons.

The separate *Possessive* pronouns, as has been remarked above, are the same with the Genitive cases of the personal pronouns, as *իմ* or *իմին* my, *մեր* or *մերին* our, &c. When the substantive to which they belong is understood and they correspond to *mine*, *thine*, &c. they are declined like nouns, taking pleonastically their appropriate suffixes; thus

Sing.	Plur.
Nom. & Acc. Իմն or իմինս	Իմիններս mine
Gen. & Dat. Իմնիս	Իմններուս of or to mine
Abl. Իմնէս	Իմններէս from mine
Inst. Իմնովս	Իմններովս with mine

In like manner are declined *քուկդ* or *քուկինդ* *thine*, *իւրը* or *իւրենը* *his, hers, its*, *մերը* or *մերինը* *ours*, *ձերը* or *ձերինը* *yours*, & *իւրենցը* *theirs*, the oblique cases being always derived from the dissyllabic forms.

VERBS.

The simplest form of the Verb in Modern Armenian is the Infinitive Mood, which may therefore be properly regarded as the root, although in most Ancient Armenian Lexicons the Present Indicative is so regarded.

Verbs have in the Infinitive Mood four terminations, viz. *ալ*, *ել*, *իլ*, and *ուլ*.

FORMATION OF THE TENSES.

The Present Tense of the Indicative is formed from the Infinitive by changing its final *լ* into *մ* and prefixing the syllable *կը* (in the case of monosyllabic roots *կու*); as *բանալ* *to open*, *կըբանամ* *I open*; *սիրել* *to love*, *կըսիրեմ* *I love*; *խօսիլ* *to speak*, *կըխօսիմ* *I speak*; *թողուլ* *to leave*, *կըթողում* *I leave*; *լալ* *to cry*, *կուլամ* *I cry*.

The Imperfect is formed from the Present by changing its final *ամ* into *այի*, *եմ* or *իմ* into *էի* and *ում* into *ուի*, as *կըբանայի*, *կըսիրէի*, *կըթողուի*, *կուլայի*.

The prefix *կը* appears only in the Present and Im-

perfect Indicative. The following verbs do not take it even in these tenses; *եմ* I am, *կրնամ* I can, *գիտեմ* I know and *ունիմ* I have. *Կարծեմ* I think, sometimes takes it, and sometimes not. *Կրկարծեմ* expresses an opinion with rather more confidence than *Կարծեմ*.

The Aorist * varies in different verbs, and must be learned from the Lexicon. Nevertheless the following general principles will be of use to the student.

1. Regular active verbs in *ել* change this termination into *ցի* to form the Aorist, as *կատարել* to finish, Aor. *կատարցի*.

2. Causative verbs in *ցունել* change this termination into *ցուցի*, as *սևցունել* to blacken, Aor. *սևցուցի*.

3. Verbs in *ալ* (except those in *նալ*) agree with those in *ել*, making the Aorist in *ացի*, as *աղալ*, to grind, Aor. *աղացի*.

4. Those in *նալ* generally make the Aor. in *ցայ*, as *մոռնալ* to forget, *մոռցայ*, *ուրանալ* to deny, *ուրացայ*.

5. Verbs in *իլ* (and *նիլ* preceded by a vowel) change this termination into *ցայ*, as *խօսիլ*, *խօսցայ*. This rule includes all regular Passive verbs.

6. Verbs terminating in *նիլ* preceded by a consonant, form the Aorist by changing this termination into *այ*, as *մեռնիլ* to die, Aor. *մեռայ*; *հասնիլ* to arrive, Aor. *հասայ*.

The Perfect and Pluperfect are formed by combining the Past Participle of the principal verb with the Present and Imperfect of the auxiliary *եմ* †.

The First or simple Future is formed by prefixing

*I call this tense *Aorist* (though the Armenian grammarians call it *Perfect*) because it corresponds in sense with the Greek Aorist, and because the Armenian has another Perfect, corresponding in form and use with the Perfect in other languages.

†More rarely *ունիմ* I have; as *տեսած ունիմ* I have seen, instead of *տեսած եմ*.

ሣኮሳኮ to the Subjunctive Present, which is, in regular verbs, the same as the Indicative Present without the prefix ካሞ. Thus ሣኮሳኮ ገገገሳኮ I shall work (lit. it must be that I work, or it is necessary that I work).

The Future Participle combined with the Present tense of ኮሳኮ gives another form of this tense.

The Second or compound Future consists of the First Future of the auxiliary ኮሳኮ and the Past Participle of the principal verb.

The formation of the tenses in the other moods will be seen in the Paradigms.

The Infinitive Mood is also a Gerund, and declined like nouns ; as ገገገሳኮ to work, working, Gen. ገገገሳኮረ of working, Inst. ገገገሳኮረ with or by working.

THE AUXILIARY VERB ኮሳኮ.

The substantive verb ኮሳኮ I am, being an auxiliary, first claims attention. It is strictly a defective verb, its wanting tenses being supplied from ገገገሳኮ to become. It is thus varied.

INDICATIVE MOOD.

PRESENT.

Singular

Plural.

ኮሳኮ (vulg. ኮሳኮ) I am

ኮሳኮ (vulg. ኮሳኮ) we are

ኮሳኮ thou art

ኮሳኮ ye are

ኮሳኮ he, she, or it is

ኮሳኮ they are

IMPERFECT.

ኮሳኮ I was

ኮሳኮ we were

ኮሳኮ thou wast

ኮሳኮ ye were

ኮሳኮ he was

ኮሳኮ they were.

AORIST.

Եղայ I was	Եղանք we were
Եղար thou wast	Եղաք ye were
Եղաւ he was	Եղան they were

PERFECT.

Եղած եմ I have been	Եղած ենք we have been
Եղած ես thou hast been	Եղած էք ye have been
Եղած է he has been	Եղած են they have been

or Եղեր եմ , Եղեր ես , &c.

PLUPERFECT.

Եղած էի I had been	Եղած էինք we had been
Եղած էիր thou hadst been	Եղած էիք ye had been
Եղած էր he had been	Եղած էին they had been

or Եղեր էի , Եղեր էիր , &c.

FIRST FUTURE.

Պիտի ըլլամ I shall be	Պիտի ըլլանք we shall be
Պիտի ըլլաս thou wilt be	Պիտի ըլլաք ye will be
Պիտի ըլլայ he will be	Պիտի ըլլան they will be

or Ըլլալու եմ , Ըլլալու ես , Ըլլալու է , &c.

SECOND FUTURE.

Պիտի եղած ըլլամ , or եղած պիտի ըլլամ , ըլլաս , &c.
I shall have been

IMPERATIVE MOOD

Թող ըլլամ let me be	Թող ըլլանք let us be
Եղի՛ր be thou	Եղէ՛ք or եղի՛ք be ye
Թող ըլլայ let him be	Թող ըլլան let them be

SUBJUNCTIVE MOOD.

PRESENT AND FIRST FUTURE.

Բլլամ that or if I be	Բլլանք that or if we be
Բլլաս that or if thou be	Բլլաք that or if ye be
Բլլայ that or if he be	Բլլանք that or if they be

IMPERFECT.

Բլլայի that or if I were	Բլլայինք that or if we were
Բլլայիր that or if thou wert	Բլլայիք that or if ye were
Բլլար that or if he were	Բլլայինք that or if they were

PERFECT AND SECOND FUTURE.

Եղած ըլլամ, ըլլաս, &c. that or if I have been, or shall have been

PLUPERFECT.

Եղած ըլլայի, ըլլայիր, &c. that or if I should have been

FUTURE

[beside the form of the Present].

Բլլալու ըլլամ, ըլլաս, &c. that or if I should hereafter be

POTENTIAL OR CONDITIONAL MOOD.

IMPERFECT.

Պիտի ըլլայի, ըլլայիր, &c. I should be or have been

PLUPERFECT.

Պիտի եղած ըլլայի, ըլլայիր, &c. I should have been

INFINITIVE MOOD.

Ըլլալ to be. Varied as a Gerund, ըլլալու of being, ըլլալէ from being, ըլլալով with, by, or on account of being.

PARTICIPLES.

Present Եղող [or ըլլող] being.

Past Եղած or եղեր having been.

Future Ըլլալու about to be.

Of the four endings of Regular Verbs *եմ* is the most frequent. An example in that ending will therefore be given in full.

CONJUGATION of the REGULAR VERB ԳՈՐԾԵՄ to work.

ACTIVE VOICE.

INDICATIVE MOOD.

PRESENT.

I work or I am working

*Singular**Plural*

Արգործեմ

Արգործենք *

Արգործես

Արգործէք

Արգործէ

Արգործեն

IMPERFECT

I was working or I wrought habitually

Արգործէի

Արգործէինք

Արգործէիր

Արգործէիք

Արգործէր

Արգործէին

* Some use *եմք* as the termination of the 1st pers. Plur. conforming to the Ancient Armenian. But this is considered pedantic.

ÆAORIST.

I wrought *or* I have wrought

Գործեցի	Գործեցինք
Գործեցիր	Գործեցիք
Գործեց	Գործեցին

PERFECT.

I have wrought

Գործած եմ	Գործած ենք
Գործած ես	Գործած էք
Գործած է	Գործած են

or Գործեր եմ , գործեր ես , &c.

PLUPERFECT.

I had wrought

Գործած էի	Գործած էինք
Գործած էիր	Գործած էիք
Գործած էր	Գործած էին

or Գործեր էի , գործեր էիր , &c.

FIRST FUTURE.

I shall work *or* I will work

Պիտի գործեմ	Պիտի գործենք
Պիտի գործես	Պիտի գործեք
Պիտի գործէ	Պիտի գործեն

or Գործելու եմ , գործելու ես , &c.

SECOND FUTURE.

I shall have wrought

Գործած պիտի ըլլամ	Գործած պիտի ըլլանք
Գործած պիտի ըլլաս	Գործած պիտի ըլլաք
Գործած պիտի ըլլայ	Գործած պիտի ըլլան

or Պիտի գործած ըլլամ

IMPERATIVE MOOD.

Ճո՛ղ գործեմ՛	let me work	Ճո՛ղ գործենք	let us work
Գործէ՛	work thou	Գործեցէ՛ք	work ye
Ճո՛ղ գործէ	let him work	Ճո՛ղ գործեն	let them work

SUBJUNCTIVE MOOD.

PRESENT AND FIRST FUTURE.

That I work *or* if I work

Գործեմ	Գործենք
Գործես	Գործէք
Գործէ	Գործեն

IMPERFECT.

That *or* if I should work

Գործէի	Գործէինք
Գործէիր	Գործէիք
Գործէր	Գործէին

PERFECT AND SECOND FUTURE.

That *or* if I have wrought, *or* shall have wrought

Գործած ըլլամ	Գործած ըլլանք
Գործած ըլլաս	Գործած ըլլաք
Գործած ըլլայ	Գործած ըլլան

PLUPERFECT.

That *or* if I had wrought, *or* should have wrought

Գործած ըլլայի	Գործած ըլլայինք
Գործած ըլլայիր	Գործած ըլլայիք
Գործած ըլլար	Գործած ըլլային

FIRST FUTURE.

[2d form] That *or* if I should hereafter work

Գործելու ըլլամ	Գործելու ըլլանք
Գործելու ըլլաս	Գործելու ըլլաք
Գործելու ըլլայ	Գործելու ըլլան

POTENTIAL or CONDITIONAL MOOD.

IMPERFECT.

I would *or* should work *or* have wrought

Պիտի գործէի	Պիտի գործէինք
Պիտի գործէիր	Պիտի գործէիք
Պիտի գործէր	Պիտի գործէին

PLUPERFECT.

I would *or* should have wrought

Պիտի գործած ըլլայի	Պիտի գործած ըլլայինք
Պիտի գործած ըլլայիր	Պիտի գործած ըլլայիք
Պիտի գործած ըլլար	Պիտի գործած ըլլային

INFINITIVE MOOD.

PRESENT.

Վործել *to* work. Varied as a Gerund thus ; Gen. and Dat. գործելու, Abl. գործելէ, Inst. գործելով, of, to, from by, working.

PERFECT.

Վործած ըլլալ *to* have wrought. Varied in like manner, Gen. and Dat. գործած ըլլալու, Abl. գործած ըլլալէ, Inst. գործած ըլլալով, of, to, from, by, having wrought.

PARTICIPLES.

PRESENT.

Վործող [or գործող] working.

PAST.

Վործեր or գործած having wrought.

FUTURE.

Վործելու about to work.

PASSIVE VOICE.

INDICATIVE MOOD.

PRESENT.

Ալբգործուիմ *	Ալբգործուինք
Ալբգործուիս	Ալբգործուիք
Ալբգործուի	Ալբգործուին

IMPERFECT.

Ալբգործուէի	Ալբգործուէինք
Ալբգործուէիր	Ալբգործուէիք
Ալբգործուէր	Ալբգործուէին

AORIST.

Վործուեցայ	Վործուեցանք
Վործուեցար	Վործուեցաք
Վործուեցաւ	Վործուեցան

PERFECT.

Վործուեր եմ	Վործուեր ենք
Վործուեր ես	Վործուեր էք
Վործուեր է	Վործուեր են
որ Քործուած եմ	

PLUPERFECT.

Վործուած էի	Վործուած էինք
Վործուած էիր	Վործուած էիք
Վործուած էր	Վործուած էին
որ Քործուեր եի	

FIRST FUTURE.

Պիտի գործուիմ	Պիտի գործուինք
Պիտի գործուիս	Պիտի գործուիք
Պիտի գործուի	Պիտի գործուին
որ Վործուելու եմ	

* Also written *կլբգործուիմ*, *կլբգործուիս*, &c.

SECOND FUTURE.

Պիտի գործուած ըլլամ	Պիտի գործուած ըլլանք
Պիտի գործուած ըլլաս	Պիտի գործուած ըլլաք
Պիտի գործուած ըլլայ	Պիտի գործուած ըլլան

IMPERATIVE MOOD.

Թո՛ղ գործուիմ	Թո՛ղ գործուինք
Գործուէ՛	Գործուեցէ՛ք
Թո՛ղ գործուի	Թո՛ղ գործուին

SUBJUNCTIVE MOOD.

PRESENT AND FIRST FUTURE.

Գործուիմ	Գործուինք
Գործուիս	Գործուիք
Գործուի	Գործուին

IMPERFECT.

Գործուէի	Գործուէինք
Գործուէիր	Գործուէիք
Գործուէր	Գործուէին

PERFECT AND SECOND FUTURE.

Գործուած ըլլամ	Գործուած ըլլանք
Գործուած ըլլաս	Գործուած ըլլաք
Գործուած ըլլայ	Գործուած ըլլան

PLUPERFECT.

Գործուած ըլլայի	Գործուած ըլլայինք
Գործուած ըլլայիր	Գործուած ըլլայիք
Գործուած ըլլար	Գործուած ըլլային

FIRST FUTURE.

Գործուելու ըլլամ	Գործուելու ըլլանք
Գործուելու ըլլաս	Գործուելու ըլլաք
Գործուելու ըլլայ	Գործուելու ըլլան

POTENTIAL OR CONDITIONAL MOOD.

IMPERFECT.

Պիտի գործուէի

PLUPERFECT.

Պիտի գործուած ըլլայի

INFINITIVE MOOD.

PRESENT.

Գործուիլ , գործուելու &c.

PERFECT.

Գործուած ըլլալ , ըլլալու , &c.

PARTICIPLES.

PRESENT. Գործուող

PAST Գործուեր or գործուած

FUTURE Գործուելու

OF VERBS TERMINATING IN ալ , իլ , and ուլ .

Verbs in ալ preserve the *ա* throughout the Indicative, Imperative, Subjunctive, Potential and Infinitive Active ; as կարդալ *to read*, Pres. Ind. կրկարդամ , կրկարդաս , կրկարդայ . կրկարդանք , կրկարդաք , կրկարդան . Imp. կրկարդայի , կրկարդայիր , կրկարդար , &c. Aor. կարդացի &c. The Present and Past Participles generally take an additional syllable derived from the form of the Aorist ; as կարդացող , կարդացեր , կարդացած . The last two appear of course in the compound tenses of the Verb. The Passive Voice also exhibits this additional syllable ; as կրկարդացուի *it is read*.

Verbs in նալ generally make the Aorist Indicative in ցայ and the Imperative in ցիր , as մոռնամ *to forget*, մոռցայ , մոռցիր . But բանամ makes բացի and բաց .

Those in իլ are generally declined like the Passive voice ; as կրկսօսիմ *I speak*, կրկսօսիս , կրկսօսի , &c. Imp. կրկսօսէի , Aor. խօսեցայ , Imperative խօսէ' , Participles

խօսող, խօսեր, խօսած . But some, especially those which terminate in նիմ preceded by a consonant change that termination into այ for the Aorist and into իր for the Imperative ; as մեռնիլ to die, Aor. մեռայ, Imp. մեռիր .

I believe the only verb in ուլ now in use is թողուլ to leave or permit, which preserves its proper vowel and like verbs in ամ has the additional syllable in the Present and Past Participles ; thus կըթողում, կըթողուս, կըթողու . կըթողունք, կըթողուք, կըթողուն : Imp. կըթողուի, Aor. թողուցի, Participles թողուցող, թողուցեր, թողուցած .

COMPARATIVE VIEW OF THE DIFFERENT CLASSES OF REGULAR VERBS.

In order to aid the learner in becoming familiar with the forms of these different classes of verbs, a table is subjoined exhibiting several examples of each kind with their principal forms.

TABLE OF THE PRINCIPAL FORMS OF VERBS.

Infinitive	Aor. Ind.	Imperative	Pres. Part.	Past Part.
			Verbs terminating in <i>ւլ</i> .	
Գործել to work	գործեցի	գործէ՛	գործող	գործած OR գործներ
Կանչել to call	կանչեցի	կանչէ՛	կանչող	կանչած OR կանչներ
Կնքել to seal	կնքեցի	կնքէ՛	կնքող	կնքած OR կնքներ
Համբերել to be patient	Համբերեցի	Համբերէ՛	Համբերող	Համբերած OR Համբերներ
			Causative verbs ending in <i>ցունել</i> .	
Աւելցունել to add	ավելցուցի	ավելցո՛ւր	ավելցունող	ավելցուցած OR ավելցուցներ
Խնթեցունել to craze	խնթեցուցի	խնթեցո՛ւր	խնթեցունող	խնթեցուցած OR խնթեցուցներ
Մոռցունել to cause to forget	մոռցուցի	մոռցո՛ւր	մոռցունող	մոռցուցած OR մոռցուցներ
Սևցունել to blacken	սևցուցի	սևցո՛ւր	սևցունող	սևցուցած OR սևցուցներ
			Verbs in <i>ալ</i> generally.	
Աղալ to grind	աղացի	աղա՛	աղացող	աղացած OR աղացներ
Պագալ to feel	պագացի	պագա՛	պագացող	պագացած OR պագացներ
Լալ to cry	լացի	լաց՛	լացող	լացած OR Լացներ
Խնդալ to laugh	խնդացի	խնդա՛	խնդացող	խնդացած OR խնդացներ

Verbs in 'աւ.

Պտանալ to turn
 Օրմանալ to wonder
 Իննալ to mount
 Ռւրանալ to deny

Պարծայ	Պարծի՛ր	Պարծող	Պարծած Օր Պարծեր
Ղարմացայ	Ղարմացի՛ր	Ղարմացող	Ղարմացած Օր Ղարմացեր
Հեծայ	Հեծի՛ր	Հեծնող	Հեծած Օր Հեծեր
Ռւրացայ	Ռւրացի՛ր	Ռւրացող	Ռւրացած Օր Ռւրացեր

Verbs in 'իւ (and 'իւ preceded by a vowel).

Աշխատիլ to toil
 Ապաւինիլ to trust
 Խոստովանիլ to confess
 Հրժարիլ to quit

աշխատեցայ	աշխատէ՛	աշխատող	աշխատած Օր աշխատեր
ապաւինեցայ	ապաւինէ՛	ապաւինող	ապաւինած Օր ապաւիներ
խոստովանեցայ	խոստովանէ՛	խոստովանող	խոստովանած Օր խոստովաներ
ցայ			
հրժարեցայ	հրժարէ՛	հրժարող	հրժարած Օր հրժարեր

Verbs terminating in 'իւ preceded by a consonant.

Լնցնիլ to pass
 Իանիլ to arrive
 Իատնիլ to be exhausted
 Դեռնիլ to die

անցայ	անցի՛ր	անցնող	անցած Օր անցեր
հասայ	հասի՛ր	հասնող	հասած Օր հասեր
հատայ	հատի՛ր	հատնող	հատած Օր հատեր
մեռայ	մեռի՛ր	մեռնող	մեռած Օր մեռեր

Infinitive	Aor. Ind.	Imperative	Pres. Part.	Past Part.
(Թռչիլ or Թռիլ to fly	Թռայ	Թռէ՛ք or Թռի՛ր	Թռչող or Թռող	Թռած or Թռեր
Արնչիլ to be lost (See also կորսուիլ below.)	կորայ	կորի՛ր	կորնչող	կորած or կորեր
Հանգչիլ to repose	Հանգչեցայ	Հանգչէ՛	Հանգչող	Հանգչած or Հանգչեր
Մարտնչիլ to fight	մարտնչեցայ	մարտնչէ՛	մարտնչող	մարտնչած or մարտնչեր
Փախչիլ or փախիլ to flee	փախայ	փախի՛ր or փախէ՛	փախչող or փախող	փախած or փախեր
Թողուլ to leave	Թողուցի or Թողի	Թող	Թողող	Թողուցած, Թողուցեր, Թողած or Թողեր
Գործուիլ to be wrought	գործուեցայ	գործուէ՛	գործուող	գործուած or գործուեր
Գրուիլ to be written	գրուեցայ	գրուէ՛	գրուող	գրուած or գրուեր
Խրկուիլ to be sent	խրկուեցայ	խրկուէ՛	խրկուող	խրկուած or խրկուեր
Կորսուիլ to be lost	կորսուեցայ	կորսուէ՛	կորսուող	կորսուած or կորսուեր
Պահուիլ to be kept	պահուեցայ	պահուէ՛	պահուող	պահուած or պահուեր

Passive verbs.

NEGATIVE VERBS.

The negative of the auxiliary *եմ* is formed by prefixing the letter չ; as *չեմ I am not*, *չէ he, she, or it is not*. The same rule applies to *կայ there is*, and to *ուսիմ I have*; as *չկար there was not*, *չունիք we have not*. Also substantially to all the tenses of the regular Verb* except the Present and Imperfect Indicative. The Negative form of these two tenses is obtained by prefixing the Negative of the auxiliary verb for these two tenses to a participial form ending in *ր* and derived from the root by changing its final *լ* into that letter, as *չեմ բաւար I do not open*, *չեմ թողուր I do not leave*. If the verb terminate in *ել*, this participle, though Present in signification coincides in form with the Past Participle in *եր*, as *չեմ գործեր*; if in *ալ*, *իլ*, or *ուլ*, it does not; as *չեմ յուսար*, Past Participle *յուսացեր*, *չեմ սանիւր*, Past Participle *սարեր*, *չեմ թողուր*, Past Participle, *թողուցեր*.

In the 3d pers. Sing. of the Present tense the Auxiliary is dropped, and the Participle only appears with the negative prefix.

Some writers instead of uniformly employing a simple չ use *չի* (as a separate word) when the verb begins with a consonant and չ (as a prefix) only when it begins with a vowel; thus, *չի կայ there is not*, *չի տեսայ I did not see*. But *չկայ* and *չտեսայ* appear to be in accordance with the most approved usage.

In tenses formed by a participle and an auxiliary the negative prefix is attached to the auxiliary and not to the participle. In the Future it may be attached either to *պիտի* or to the verb. The latter is most approved.

It will be sufficient to give the forms of the negative verb for the Indicative Mood; thus

* For the negative form of the Imperative see below.

PRESENT TENSE.

Sing.

Չեմ գործեր ,	I am not working,
Չես գործեր ,	thou art not working,
Չգործեր .	he is not working ;

Plur.

Չենք գործեր ,	we are not working,
Չէք գործեր ,	ye are not working,
Չեն գործեր :	they are not working.

Imp. չի գործեր , չիր գործեր , չէր գործեր , &c.

Aor. չգործեցի , չգործեցիր , չգործեց , &c.

Perf. գործած չեմ , գործած չես , գործած չէ , &c.

Plup. գործած չի , գործած չիր , &c.

First Fut. պիտի չգործեմ , պիտի չգործես , պիտի չգործէ , &c. or չպիտի գործեմ , &c.

Second Fut. գործած պիտի չըլամ' or գործած չպիտի ըլամ' .

The negative particle for the 2d person of the *Imperative* is not չ but մի' (Compare the Greek μή).

The form of the verb is derived from the *Infinitive* by changing its final լ into ր for the *Singular* and into ք for the *Plural*.

The paradigm of the *Imperative negative verb* will therefore stand thus ;

Sing.

1 Թո՛ղ չգործեմ ,	let me not work,
2 Դի՛ր գործեր ,	do not (thou) work,
3 Թո՛ղ չգործէ .	let him not work

Plur.

1 Թո՛ղ չգործենք ,	let us not work,
2 Դի՛ր գործէք ,	do not (ye) work,
3 Թո՛ղ չգործեն :	let them not work.

IMPERSONAL VERBS.

These are regularly conjugated so far as the third person singular is concerned ; thus *կանձրևէ* it rains, Imperfect *կանձրևէր* it was raining, Aorist *անձրևեց* it rained or has rained, First Future *պիտի անձրևէ* it will rain, &c.

Կայ there is is used only in the Present and Imperfect tenses of the Indicative Mood. Unlike other impersonal verbs, it has a plural form, as follows.

Present Sing. *կայ* there is, Plur. *կան* there are.
Imperfect Sing. *կար* there was, Plur. *կայիր* there were.

Intransitive verbs sometimes exhibit a Passive form, used impersonally, and denoting the possibility of performing the action expressed by those verbs ; thus *կելլուի* it is possible to go up, from *ելլել* to go up, *կերթուի* or *կերթացուի* it is possible to go, from *երթալ* to go. (Comp. the Latin *curritur*.) They are used for the most part with a negative ; as *չերթացուիր* it is impossible to go.

DERIVATIVE VERBS.

By adding *նալ* or *անալ* to almost any adjective a verb may be formed, signifying to acquire the quality expressed by the adjective ; e. g. from *բարձր* high comes *բարձրանալ* to be elevated, from *աղքատ* poor comes *աղքատանալ* to become poor, &c.

Verbs ending in *ցունել* are Causative, and are derived, generally from Neuter, but in a few instances from Active verbs, by changing the termination of the Aorist, *ցի*, *ցայ*, or *այ* when that tense has not *ց* in its last syllable, into *ցունել* ; as *կարդալ* to read, Aor. *կարդացի*, Causative verb *կարդացունել* to cause to read, to instruct in reading ; *մոռնալ* to forget, Aor. *մոռցայ*, Caus. v. *մոռցունել* to cause to forget ; *հասնիլ* to arrive, Aor.

Հասայ, Caus. v. Հասցունել to cause to arrive ; ուտել to eat, Aor. irreg. կերայ, Caus. v. կերցունել to cause to eat, to feed.

Those verbs which do not form Causatives, supply their place by the various forms of տալ to give, here in the sense of to cause, with their own Infinitive ; e. g. գործել տալ to cause to work, to set at work, գործեցունել not being authorized by good usage. So ելլել to rise, though a neuter verb has no Causative, and consequently we must say ելլել տալ ; or the place of this phrase may be supplied by some other verb, as վերցցունել or հանել. We may also say վերցցունել տալ, մէացունել տալ to employ another to raise, to kill, &c.

IRREGULAR VERBS.

These are not numerous, and their anomalies are chiefly confined to the Aorist Indicative, the Imperative and the Participles. The Present Imperfect and Future of the Indicative, and the simple tenses of the Subjunctive, are uniformly regular. The compound tenses, of course, follow the Participles.

LIST OF IRREGULAR VERBS WITH THEIR PRINCIPAL PARTS.

Infinitive.	Aor Ind.	Imper.	Pres. Part.	Past. Part.
Լնել to take	առի	ան	առնող	առած or առեր
Վալ to come	եկայ	եկո' or եկող or եկո'ւր	գալող	եկած or եկեր
Վիտել or գիտել to know	գիտցայ	գիտցի'ր	գիտցող	գիտցած or գիտցեր
Վտնել to find	գտայ	գտի'ր	գտնող	գտած or գտեր
Վնել to put	դրի	դի'ր	դնող	դրած or դրեր
Ելլել or ելլալ to rise	ելայ	ելի'ր or ելլող		ելած or ելեր
		ել'		

Infinitive.	Aor. Ind.	Imper.	Pres. Part.	Past Part.
For Եմ see ըլլալ .				
Երթալ to go	գացի or գնացի	գնա՛	{ գացող գնացող or երթող	գացած or գացել
Օտարնել to strike	զարկի	զարկ	զարնող	զարկած or զարկել
Բլլալ to be	եղայ	եղի՛ր	եղող or ըլլող	եղած or եղել
Բնել to do	ըրի	ըրէ՛	ընող	ըրած or ըրել
Թքնել to spit	թքի or թուքի	թո՛ք	թքնող	թքած , թուքած , թքել or թուքել
Իյնալ to fall	{ ինկայ ընկայ	{ ինկի՛ր ընկի՛ր	{ ինկող իյնող	{ ինկած , ինկել , ընկած or ընկել
Իջնել to descend	իջայ	իջի՛ր	իջնող	իջած , or իջել
Մտնել to enter	մտայ	մտի՛ր	մտնող	մտած or մտել
Ուտել to eat	կերայ	կե՛ր	ուտող	կերած or կերել
Տալ to give	տուի	տո՛ւր	տուող	տուած or տուել
Տանիլ to carry	տարի	տար՛	տանող	տարած or տարել
Տեսնել to see	տեսայ	տե՛ս or տեսի՛ր	տեսնող	տեսած or տեսել

The Passive of **դնել** is **դրուիլ**, of **տալ**, **տրուիլ**. (or **տացուիլ**) and of **տանիլ**, **տարուիլ**. **Բնել** has no proper Passive, but **ըլլալ** is employed instead in the sense of *to be done*.

USE OF THE TENSES.

The Present ordinarily designates either present or habitual action ; as **կըգրեմ** *I am writing*, or simply *I write*. It is not unfrequently however used as a Future, especially in giving a promise ; as **կերթամ** *I will go* ; also as a Potential ; as **կըկարդացուի** *it can be read*, *it is legible*, **կըլլայ** *it can be done*.

The Imperfect expresses

(a) Action past, but incomplete at the time referred to ; as *կրկարդար* *he was reading* ;

(b) Repeated action ; as *կըքարողէր* *he was in the habit of preaching* ;

(c) [‡]Conditional action ; as *կուտայի թէ որ . . . I would give, or I would have given, if . . .*

The Aorist is the tense of narration, and is used indifferently for any past action, whether it have or have not a relation to the present time ; as *իմ գործս լնցուցի* *I finished or have finished my work.*

The Perfect has always a certain relation to the present time ; as *բրած եմ* *I have done*, *լսած էք* *ye have heard.*

That this tense has a relation to the present time is proved by the fact that we cannot use it in connexion with any specification of past time. As, to say *երէկ գեղը գացած եմ* would be improper ; but if speaking of a third person who went yesterday to the country and is still there, we may say *երէկ գացեր է* or *երէկուրնէ գացեր է.*

The Aorist and the Perfect are often used interchangeably ; e . g . *Have you written a letter ?* may be translated *նամակ գրեցիր* , or *նամակ գրած ես .*

The Future is frequently used to express probability ; as *պիտի հոն բլսյ* *he is probably there.*

The other tenses are used for the most part like the corresponding tenses in English.

OF CERTAIN PARTICLES OCCASIONALLY APPENDED TO VERBS.

The syllable *կոր* is colloquially added to the several persons of the Present and Imperfect tenses of verbs to give emphasis ; as *կըբանակոր* *I am actually now opening*, *կըգործեսկոր* *thou art actually working, &c.*

The syllable *նէ* is frequently added to verbs in the Subjunctive Mood ; as *ն'վ որ գործէ նէ* *whoever works* ; also to the Indicative, giving it the force of a Subjunctive ; as *ուր որ կերթաս նէ* *wherever you go* ; sometimes it has the sense of *թէ որ* *if*, and in that case *թէ որ* may be omitted ; as *թէ որ ըսես նէ* or simply *ըսես նէ* *if you say*.

Եղեր (like the Turkish *imish*) appended to a verb in the Present or a past tense, implies that the fact stated is not one of which the narrator has been an eye-witness, but that he has been informed of it by some one else, and is nearly equivalent to *I am informed*, or *It must be that* ; Thus *Թագաւորը կուգայ եղեր* *I understand that the King is coming*.

Սի appended to verbs is interrogative ; as *կուգա՞նք սի* *are you coming?*

All these particles belong to the language of conversation, rather than to that of books. Indeed the best writers now entirely avoid them.

ADVERBS.

Adverbs are either

1 Primitive ; as *հիմա* *now*, *երէկ* *yesterday*, *վաղը* *tomorrow*, *միշտ* *always*, *հոս* *here*, *հոն* *there*, *այո՛* *yes*, *ոչ*, *չէ՛*, *no*, &c.

2 Derived from other parts of speech ; e. g .

(a) Adjectives without change ; as *շատ* *much*, *քիչ* *little*, *սուտ* *falsely*, *անողորմ* *unmercifully*, *անյոյս* *hopelessly*, &c.

(b) Adjectives with the termination *պէս* or *բար* joined by a union-vowel, generally *ա* ; as *հոգեորայէս* *spiritually*, from *հոգեոր* *spiritual*, *յիմարբար* *foolishly*, from *յիմար* *foolish*. Adjectives having *է* in their last syllable change it into *ի* in the Adverbs derived from them ; and those having *ի* or *ու* drop them ; as *տգէտ*

ignorant, տգիտաբար *ignorantly*, սաստիկ *vehement*, սաստկապէս *vehemently*, ծածուկ *secret*, ծածկաբար *secretly*. Compare the changes occurring in the declension of nouns. See p. 16.

(c) Nouns in the Instrumental case ; as գիշերով *by night*, ցորեկով *by day* ; սրտով *heartily*, անիրաւութեամբ *unjustly*, տգիտութեամբ *ignorantly*. Sometimes the form of the Anc. Arm. Inst. is preserved ; as կարգաւ *in an orderly manner*, կարծեօք *by conjecture*.

(d) Nouns in the Ablative case ; as շատոնցմէ or շատոնցուրնէ *of a long time, a long time ago*, առտուրնէ *ever since morning*, or with a form derived from the Anc. Arm. Abl. Plur. առտուանց *in the morning*, գիշերուանց *by night*.

(e) Nouns resembling the form of the Genitive, but, by an ellipsis of 'ի *in*, having the force of the ancient Commorative or Locative case ; as մութթուն *in the dark*, ցորեկին *in the day time*, մութնուրուսուն *at dawn*, կէս գիշերին *at midnight*.

(f) Nouns repeated ; as տուն տուն *from house to house*, քաղաք քաղաք *from city to city*.

(g) The names of languages terminating in րէն and derived from gentile nouns ; as Հայերէն *in Armenian*, Հունարէն *in Greek*, Անգլիարէն *in English* &c. Somewhat resembling these are also մարդկօրէն *humanly* ռամկօրէն *vulgarly*, &c. although these are perhaps from օրէն in the sense of *custom, manner*.

(h) Adjectives or adjective pronouns and nouns combined ; as զուր տեղը *in vain*, ան ատենը *then*.

(i) Infinitives (as Gerunds) in the Instrumental case, with or without the negative prefix ; as չգիտնալով *ignorantly*, չմտածելով *thoughtlessly*, ուզելով *with pleasure*.

Adverbs admit a diminutive termination as well as

Adjectives ; as *կանուխկեկ* rather early, *ուշկեկ* rather late.

They are sometimes repeated, especially those which have not more than two syllables, to express emphasis ; as *շուտ շուտ* very quickly, *ուշ ուշ* very late.

PREPOSITIONS.

With the exception of a few retained from the Anc. Arm. (as *ըստ* according to, *առանց* without) they should rather be called Postpositions, since they uniformly follow the nouns or pronouns which they govern.

Համար on account of, requires the Dative, as *ինծի* *համար* for my sake, or on account of me.

Սոտիկ near, and *մինչև* until, the Dat.

Էտ with, the Gen. or Dat. *ետև* or *ետևէ* after, behind, the Gen. or Abl.

Ետքը, after (in time) the Abl. So also *հեռու* far from, *զատ* or *'ի զատ* besides, *գաղտուկ* without the knowledge of, (clam).

Most others take the Genitive ; as *առջև* before, *տեղ* instead of, *առանց* without, *դիմաց* opposite, *տակ* under, *վրայ* upon, *դէմ* over against, *մէջ* in, within, *ձեռք* by means of, *պէս* like, *քով* near, *ըստ* according to.

CONJUNCTIONS.

Copulative, *և*, *ու* and, *նաև* also, *ալ* too.

Disjunctive, *կամ*, *թէ* either, or, *կամ---և կամ*, *թէ---և թէ*, either---or.

Conditional, *թէ որ*, *եթէ* if, *նէ* (after verbs) if, although.

Concessive, *թէ և*, *թէպէտ*, *թէպէտ և* although, *ոչ միայն* not only.

Adversative, *բայց*, *այլ*, *հասկա*, *սակայն*, but, yet, *այլև* but also, *այսու ամենայնիւ* nevertheless.

PART. III.

SYNTAX.

The following peculiarities of construction in Modern Armenian deserve notice.

1. Adjectives uniformly precede the Substantives which they qualify ; as *ամէն բան* *every thing*. The only exception to this rule is presented by a very few phrases borrowed from the Ancient Armenian ; as *Սուրբ Հոգին* *the Holy Spirit*.

2. Numerals implying plurality are usually construed with Nouns in the singular ; as *չորս մարդ* *four men*, *իրեք հոգի* *three persons*. When the Plural form is employed, it is more emphatic, and sometimes implies that the persons or things spoken of are viewed separately and individually. Thus *իրեք օրը* means *the space of three days* ; *իրեք օրերը* may be used to signify *the three several days*, or *the several periods of three days each*.

3. In like manner when no numeral is employed, but where other words, as a pronoun or a verb, imply plurality, the noun is usually put in the singular ; as *դուք ամէնքդ եղբայր էք* *all ye are brethren*, *Թագաւորին մէկը* *a certain king* (i. e. *one of the kings*), *մարդուն մէկը* *a certain man*.

4. A verb having a plural nominative is often put in the Singular ; as *աչքերս կըզոցուի* *my eyes keep shut-*

ting, բերնին շողիքները վազեց the saliva ran from his mouth. The same is frequently the case when several nouns in the singular form the subject of the verb ; as գլուխս՝ սիրտս՝ կուրծքս կըցաւի my head, stomach and breast ache.

5 . The Past Participle of Active verbs, terminating in ած, is construed with a Genitive of the noun or pronoun designating the agent, and with another noun designating the object of a past action referred to ; as իմ շինած տունս the house which I built or have built, անոնց կարդացած գիրքերը the books which they read or have read.

6 . The same Participle of Passive or Neuter verbs is construed in a similar way, the noun then designating time or place ; as չոն եղած օրս the day when I was there, ժամացոյցին գտնուած տեղը the place where the watch was found.

7 . A noun or pronoun in the Accusative, governed by an active verb, may be placed either before or after the verb, but more usually precedes it ; as զիս կըսիրէ (or կըսիրէ զիս) he loves me ; իր գործը կատարեց (or կատարեց իր գործը) he completed his work .

8 . There is a class of active verbs compounded of a noun and a verb, which, though written separately, constitute only a kind of compound verb, and require an Accusative ; as զանց կընէ իր գործը he neglects his work. չամարդ բերան սորվեցա՞ր have you learned your lesson by heart?

9 . For the cases of Nouns and Pronouns required by Prepositions, see p. 49. The reason why they so frequently govern the Genitive appears to be that they are (as in Hebrew) radically Substantives. Thus մէջ in may be regarded as a noun, the midst, and therefore as naturally requiring a Genitive ; as տանը մէջ the

midst of the house, in the house. In like manner *տոջևք* that which is before, *տակը* that which is under, *քովը* the side, hence *what is at the side, near, &c.*—This view accounts also for the fact that they sometimes appear in a plural form, as *մէջերը*, *տակերը*, *քովերը*, signifying *somewhere in, somewhere under, &c.* Thus *սեղանին տակերը նայէ՛* look around under the table.

10. A simple Accusative is often used (by ellipsis of the Anc. Arm. *ի*) where we employ *in, at, to, or into*; as *իմ Հայրս որ երկինքն է* my Father who is in heaven, *Պօլիս կընստին* they reside at Constantinople, *տուն եկաւ* he came into a house, *գիւղը կերթամ* I am going to the village.

11. An Ablative without a preposition sometimes signifies *after*; as *իրեք օրէն* after three days, i. q. *իրեք օրէն ետքը*.

PART IV.

MISCELLANEOUS REMARKS AND IDIOMATIC PHRASES.

1. Respecting the order of words in a sentence some remarks have already been made. See pp. 49, 51 & 52. It may be remarked in general that the Mod. Arm. in this respect agrees nearly with the Turkish, and varies widely from the European languages and from the Ancient Armenian. Usually, in complex sentences, the circumstances of place and time are first introduced; then comes the subject, preceded by its adjective if it have one; then the object of action; then frequently the circumstances of manner or instrument (although these admit of considerable latitude in their collocation) and last of all the verb; thus *Լսուր քաղաքիս փո-*

ղոցներուն մէկուն մէջ՝ իրեք հոգի իրարու դէմ՝ հրացաններ
 կրպարպէին : *To day three persons were firing pistols at each
 other in one of the streets of this city.* Սինա լեռը Իսրայէլի
 որդւոցը համար Տէրօջը Սոփսէսին պատուիրած պատուի-
 րանքները ասոնք են : *These are the commandments which
 the Lord commanded Moses for the children of Israel in
 Mount Sinai.*

2. The Copulative *and* is often omitted ; as Լքձրկե-
 ցէք՝ բէրէք ինծի *Loose them and bring them to me.* Matt.
 21 : 2.

3. Adjectives are formed from Prepositions by the
 addition of *ի* ; as վրայ *upon*, վրայի *which is upon*, ներս
within, ներսի *that which is within, internal.*

4. Proper names when transferred from Greek to
 Armenian change ϵ into μ ; as Ἀβραάμ, Լքրաշամ ; γ
 into q , as Γαλιλαία, Վալիլէայ ; δ into q , as Ἰούδας, Յու-
 դա ; θ into β , as Ῥοθ, Լուսիթ ; ι initial when followed
 by a vowel into j , as Ἰησοῦς, Յիսուս ; κ into h , as Ἰσαάκ,
 Իսահակ ; λ frequently into q , as Σολομών, Սողոմոն ; π
 into $պ$ and τ into $տ$, as Πέτρος, Վեարոս ; ψ into $փ$, as
 Φίλιππος, Փիլիպոս ; and χ into $ք$, as Χριστός, Վրիստոս.
 It is worthy of remark that these letters without ex-
 ception occupy corresponding places in the respective
 alphabets. Besides, μ is sometimes, especially in the
 East, pronounced as *b*, q as *g* hard, q as *d*. This pro-
 nunciation is now esteemed vulgar. Still its existence,
 together with the usage pointed out above, seems
 to indicate that a considerable change has taken place
 in the pronunciation of the Armenian letters,

5. The spoken Armenian has, in common with the
 Turkish, the singular usage of repeating nouns and
 adjectives (and occasionally other parts of speech)
 substituting in the repetition a *՛* for the first letter of
 the word if it begin with a consonant, and prefixing a

ʃ if it begin with a vowel, for the purpose of generalizing the idea contained in the word so repeated ; thus Վի՛րք վի՛րք փնտոնցի չգտայ, *I sought for books or any thing of the kind, but found none* ; Ի՛անու թ մանու թ չմնաց, բոլորը այրո՛ւ եցաւ, *Not a shop or any thing like one remains, every thing has been burnt* ; Ի՛նծաժ տունդ հոր մոր չու՛նի՞, *Has the house which you have taken no well, cistern, fountain, &c ?* Լաց բեր՛ չոր մոր ըլլայ, *Bring bread, no matter if it be somewhat dry or crumbled*. Sometimes an *ու* appears between the two forms ; as ծուռ ու մուռ zigzag, serpentine, սուտ ու մուտ crafty, wily. When a word commences with *ʃ* the same result is sometimes produced by changing a vowel ; as Մալ մուլ չմնաց, *Not a hair nor any thing like one was left*, Մանր մունր (vulg. մանար մունար) բաներ, *Little trifling matters*.

6. Sometimes *ր* takes the place of *լ* in colloquial language ; Ա՛նժ կրնար բերեր, *I cannot bring*. Somewhat resembling this are such expressions also as չկրցայ բերեր էի, չկրցա՛ւք բերեր էի՞ք, which have perhaps originated in combining the two ideas *could not bring* and *would have brought*, q. d. բերեր էի (in the sense of պիտի բերէի) բայց չկրցայ .

7. Though the Armenian language, etymologically considered, appears to stand by itself, still its vocabulary exhibits some resemblances to other languages, both Asiatic and European, which are deserving of notice. The following may serve as specimens.

HEBREW AND COGNATE DIALECTS.

Պաշաթ, Heb *kodkod*, crown, summit.

Օշոհ, Heb *zevakh*, sacrifice.

ENGLISH (AND COGNATE MODERN DIALECTS.)

Վառնալ, to turn.	Միս, meat.
Վուռ, door.	Շերտ, shred.
Լափել, to lap.	Ո՞ր, Ո՞վ, who ?
Վառք, carriage, car.	Սոն, foot.
Վատու, cat.	Վատ, bad.
Վով, cow.	Փուխ, bunch.

The introduction of such words as եկեղեցի ἐκκλησία, կանոն κανών, չեթանս ἔθνος, չերեպիկոս αἰρετικός, &c. after the introduction of christianity, is easy to be accounted for, and implies nothing whatever in regard to the original structure and relations of the language.

SALUTATIONS.

On meeting in the morning, Բարի լոյս, *Good morning!* the answer to which is Ըստուծոյ բարին, *The blessing of God!*

In the middle of the day Բարե, or Բարե ձեզի, or Բարով is sometimes employed when in English we should still say *Good morning!* The answer is the same as above.

On meeting in the evening Բարի իրիկուն *Good evening!* Reply as above.

At parting, the person who leaves says Մնա՛ք բարով or Կեցի՛ք բարով, the reply to which is Երթա՛ք բարով, both answering to our *Good bye*, or *Farewell*.

On separating in the evening Վիշեր բարի, or Բարի գիշեր, *Good night.* Answer Վեզ լոյս բարի, which extends the idea of the salutation to the morning light.

Returning after an absence one is greeted with (Նարի (or բարով) եկե՛ք (or եկե՛ք), *Welcome!* to which he replies (Նարով տեսանք, which may be rendered, *I am happy to see you.* If the newcomer has entered the room in the absence of the person whom he comes to visit, the latter on coming in makes use of the same salutation only substituting the Perfect tense for the Aorist, thus (Նարի եկեր ես, or բարի ես եկեր.

Give my compliments to is expressed by շատ բարե ըրէ՛ The person who is to convey them assumes the responsibility by saying (Գրու խուս վրայ, and acquits himself of it when he meets the person to whom the greetings are sent, by saying, . . . ձեզի շատ բարե կընէ (or ունի,) to which the other replies (Շնորհակալ եմ, *Thank you,* or (տրկող բերողը ողջ կենայ) (or մնայ), as we say, *I am much obliged both to you and to him.*

At the beginning of the new year (Շնորհաւոր նոր տարի, *A happy new year.* Also (Ստուած շատ տարիներու հասցունէ, (Մէն տարի բարով հասնէք, or (more learnedly) (Մէն տարի բարեալ խաղաղութեամբ, which phrases are also used in saluting a person on his anniversary festival, i. e. the day of the Saint whose name he bears.

At Christmas (January 6) in like manner, (Շնորհաւոր ծնունդ, or, in some places, (Քրիստոս ծնաւ և յայտնեցաւ, to which one may answer ()ընեալ է ծնունդ և յայտնութիւնն Քրիստոսի, alluding to the fact that the festival of the *Manifestation* (i. e. Epiphany) and Christmas are both celebrated on the same day.

At Easter and for forty days after (Քրիստոս յարեալ ՚ի մեռելոց *Christ is risen from the dead.* Answer, ()ընեալ

է յարու թիւնն Վրիստոսի, *Blessed be the resurrection of Christ.*

Beside the above, which are for set times there is a great variety of occasional salutations, such as Լաքը լըյս, *Light to your eyes!* addressed to one whose son or daughter has just been married, to parents on the birth of a child, or to those who have just welcomed a near relative or dear friend from abroad, or even received a letter from such a friend. The person to whom this salutation is addressed replies Ելուսոյ կեւաս, *May you enjoy the light!* To one who enters a new dwelling the salutation is Վարոյ նստիս; to one who puts on a new garment, Վարոյ չինցունես; to one who is commencing an enterprise, Լստուած յաջողութիւն տայ; to one who is convalescing after an illness, Լնցաւոր ըլլայ; to one who has lost a friend Վեզի օրեր or Կլուխդ ողջ մնայ. The phrase ()րերդ շատ ըլլայ is often used in the same sense with Շնորհակալ եմ, *Thank you.* So also is Լպրիս, especially when addressed to a child or an inferior.

MISCELLANEOUS IDIOMATIC PHRASES.

Նախու առած գիրքս :	The book which I bought.
Իր բնակած տունը :	The house in which he lives.
Եղած ատենը :	The time when it was done.
Կտնուած տեղը :	The place where it was found.
Լռած տեղը դիր :	Put it in the place from which you took it.
Ուզածս աս է :	This is what I wished.

Կըցածիդ չափ ըրէ՛ :	} Do as much as you can.
Չեռքէդ եկածի՞ն չափ ըրէ՛ :	
Ըրածը չգիտեր :	He does not know what he is about.
Հոն հասնելուդ պէս նամակ գրէ՛ :	Write immediately on your arrival there.
Սամացոյցս առաջ կերթայ :	My watch goes too fast.
Երբեմն քիչ մը ետ կըմնայ :	Sometimes it loses a little.
Կայնած է :	It has stopped.
Լարէ՛ ուրեմն , (*խուռմիշ ըրէ՛) :	Wind it up then.
Կօշիկներս տար շինել տուր :	Take my boots and get them mended.
Շաբաթը երկու անգամ կուգայ :	He comes twice a week.
Երկու օրը անգամ մը :	Once in two days.
Հիմա կուգայ :	He will be here presently.
Հիմա գնաց :	He has just gone.
Հիւանդը ինտո՞ր է :	How is the sick man ?
Ինտոր էր նէ՛ անանկ է :	He is the same as he was.
Երէկուան պէս աղէկ չէ :	He is not so well as he was yesterday.
Հիմա առաջուրնէ՛ *տահա աղէկ է :	He is now better than he was.
Ո՞ր բժիշկը կընայի :	What Doctor attends him ?
Չիւնի պէս ճերմակ է :	It is white as as snow.
Եղբորմէս մեծ եմ :	I am older than my brother.
Սէկիկ մէկիկ դո՛ւրս հանէ :	Take them out one by one.

* Turkish words. See Preface.

Երկերկու հատ :	Two at a time.
Իրեք իրեք հատ :	Three at a time.
Հարիւրական *փարա :	A hundred paras apiece.
Հասոնց է որ քեզ տեսած չունիմ :	It is a long time since I have seen you.
Կըբերէի կոր , բայց չեղաւ :	I would have brought it, but did not succeed.
Ես չըլլայի նէ պիտի խեղդուէր :	But for my help he would have been drowned.
Սազ մնաց որ աչքս պիտի ելլէր :	I came within a hair's breadth of having my eye put out.
Քիչ մնաց որ աչքէ մը պիտի ընէր զիս :	He came very near causing me the loss of an eye.
Սիրտս մի' (or մը) նեղացուներ :	Do not trouble me.
Ետիկայ ձեռք տուաւ :	That was sufficient.
Ինծի ձեռք չտար :	I cannot afford it.
Չեռք ըրաւ ինծի :	He beckoned to me.
Եչք ըրաւ անոր :	He winked at him.
Խեղքը գլուխը եկաւ :	He came to his senses.
Վլուխը նեղի գալուն պէս :	} When he got into trouble.
Վլուխը քարին եկաւ նէ :	
Եզնիւ բնաւորութեան տէր մարդ մըն է :	He has a noble disposition.
Իանի տեղ չի (or չ) դներ անիկայ :	He regards that as of no account.
Երեսպաշտութիւն կընէ անոր :	He makes court to him.
Սիրտս ետ կուգայ :	I am sick at my stomach.
Սիրտս կառնէ :	I cannot eat it (on account of the sweetness or oiliness of the food).

Սիրտս կըմարի :	I am faint.
Շատ առնելիք ունիմ :	I have much due me.
Շուտով կառնուի :	He is easily touched.
Երեսը կախ է :	He has a sullen look.
Երեսէն *զէ՛՛հր [թոյն] կը կաթէ :	He is cross—he frowns.
Թէ որ ինքզինքդ սիրցունես նէ՛ ձեռքի վրայ կըբռնեն քեզ :	If you try to please them they will do well by you.
Ո՛ւր էր որ ասանկ ըլլար :	Oh that it might be so !
Գլխու վրայ կըբռնէի անիւ կայ :	I paid him much honor.
Ժանիքը կախեր է :	He is out of humor.
Ինծի ժանիք կընէ :	He looks awry at me.
Ո՛չ ուտելը գիտէ՛ ո՛չ պահե- լը :	He knows neither how to spend nor how to keep.
Ըմէն ունեցածը մազի վրայ է :	His all is at stake.
Հասցէն գրէ՛ :	Address the letter.
Սիտքս եկաւ :	It occurred to me.
Սիտքը ձգէ՛ անիկայ :	Remind him of it.
Բսածներս միտքդ պահէ :	Remember what I say.
Ըմենդուն մէյմէկ հաստ տաս :	Give one to each of them.
Վրովս մտաւ :	He entered my service.
Գլխուն գալ :	To happen to any one.
Գլուխ պիտի չհանեն անիւ կայ :	They will not accomplish it.
Շունչը կտրեցաւ :	He was out of breath.
Քուսնս աչքէս կըվազէ :	I am very drowsy.
Գլուխն ՚ի վար գնաց :	It went down head fore- most.
Գիտես թէ ոտքին տակը հաւկիթ կայ :	He walks [as softly as if he were treading] upon eggs.

- Ս յխոուն սիրտը փրթաւ : He was overcome with fear.
- Ի եղիս կըպատուէրկոր : It alarms me excessively.
- Ի յնալ մը ինկայ որ չորս զիս կոտորտեցաւ : I fell down and hurt myself all over.
- Ս ըագ գլուխդ փոխէ' : Change your clothes.
- Չիէն ալ անցաւ : He outran the horse.
- Ս է'կ զարնելուն մեռցուց : He killed him at one blow.
- Ինք իր գլխուն ըրաւ (մէկուն չհարցուցած) : He did it of his own accord (without consulting any one.)
- Մ յս մտօք առնուած : Understood in this sense.
- Խօսք բացինք : We commenced conversation.
- Խօսքի մէջ մտնալ : To interrupt conversation.
- Ի՞րչափ (or. ի՞նչ *խտար) կըքշէ : How long will it take ?
- Ի շաց մը փրցուց : He broke out crying.
- Խօսքին վրայ կըկենայ : He stands to his word.
- Մ սիկայ բանի մը չի գար : This is good for nothing.
- Մ չքէ' անցուր : Cast your eye over it.
- Մ սանկ գիրք ձեռքս անցած չունէր : Such a book I had never seen.
- Ուտելու կուգայ, բայց պահելու չի գար : It is good to eat, but will not do to keep.
- Թարթիչները ճերմակի կը զարնեն : His eye-lashes incline to white.
- Մ նոր մորթը կարմիրի կըչալէ : Its skin is reddish.
- *Շ յսա ըրաւ : He did it in jest.
- Երկու *խաթ ըրէ' *սիճիմը : Double the string.
- Տունը երկու *խաթ է : The house is two stories high.
- Խօսքկապը տուին : They have given a token.

- Վերքին վրան բան մը ան-
ցո՛ւր : Put a cover on the book.
- Ընկից հոն՝ անկից հոն՝ ի՞նչ
պիտի ըլլայ : Why move it a bout from
place to place?
- Ո՛ւր է աս՝ ո՛ւր է ան : What comparison is there
between this and that?
- Չանը ձուներ չելաւ : Nothing has transpired
respecting it.
- Սիտքը բաց տղայ է : He is a bright boy.
- Սիտքը գոց տղայ մըն է : He is a dull boy.
- Վիթը անկեց : He was offended.
- Վիթ չփչըեր : He will not condescend to
such a trifle.
- Վիթը կախեր է : He is drooping.
- Ըկանջ չկախեր : He does not give ear.
- Շիւանդ է եղեր : He is sick (i. e. it is re-
ported or it is under-
stood that he is sick.)
- Թագաւորը հրաման ըրեր է
եղեր որ սպաննուի : It is understood that the
king has given orders
for his execution.
- Պզտիկ լեռները ան է ստեղ-
ծեր : He boasts as if he could
create a world.
- Լեզուն քիչ մը կարճըցաւ : His talk has moderated a
little.
- Վարը տեղը գլուա : He has hit the nail on the
head.
- Կարր կարկտուքը պակաս
չէ : He is always tinkering.
- Օ՛ով կտրեցաւ : It was flooded, overflowed.
- Ջուր կտրեցայ մնացի : I stood still in amazement.
- Արայէս լեռ մը ելաւ : I was relieved of a moun-
tain's weight.
- Ի՛նչելիքս չմնաց :
Ընելիք չուսիմ : } I have no resource left.

- * (Թօփ նետեց (Սնանկա-
ցաւ) : He has become bankrupt.
- { Իերանս վրայ չերթար : } I cannot bear to speak
{ իեղուս վրայ չերթար : } (on so painful a subject.)
- Չեռքը երկան է : He is thievish.
- Ի՞նչ ընեմ՝ ձեռքս կարճ է : What can I do? I have
not the means.
- Չեռքս չհասաւ : I did not succeed.
- Ըսանկմարդուն խեղք տուիր : Would you notice such a
man?
- Ես քու խելքդ գլուխդ կը
բերեմ : I'll bring you to your sen-
ses.
- Ստակի խենթ , ապրանքի
խենթ : Crazy after money, or
property.
- Ունեցածը չունեցածը ծա-
խեց : He has been obliged to
sell every thing.
- Տակը փախցուց : He has wasted his capital.
- Ըսանկ անձրևով ի՞նչպէս
երթալ կուզէ : How can one go in such a
rain?
- Ի՞նչ ըսել կուզէ ատ խօս-
քը : What is the meaning of
that word?
- Գլուխս իմն չէ : I am crazy with a head-
ache.
- Սէջքս չբռներկոր : My back is almost broken
(with aching from a
cold.)
- Սաղերս փուշ փուշ եղաւ : My hair stood on end.
- Տակաւին լեզուն չդառնար : He does not begin to
talk. (Spoken of an in-
fant.)
- Սատերս կրփատնան : My fingers are numb.
- Չեռքս փրթաւ՝ մինչև հոս
բերելս : It broke my hand off to
bring it—I brought it
with great difficulty.

- Պոուն ինչ ես նէ՛ ես ալ ան
եմ՝ : I have equal claims with
you.
- Աչք կընէ որ չըսեմ՝ , բայց
ո՞վ ականջ կըկատէ : He beckons to me not to
speak, but who cares ?
- Ա՛արդ կայ՝ մարդ ալ կայ : There are more sorts of
men than one.
- Հոգին հանեց : He wearied him out.
- Պլուստ կըտանէրկոր , ես
ալ տուի : He teased me so much
that I gave it to him.
- Տակը վրան մեկ է : The outside and the inside
are the same. (Spoken
of cloth.)
- Տակն ու վրայ ըրաւ մեզի : He has put us all in confu-
sion.
- Տուներնիդ կըուեցա՞ք : Have you moved to your
house ?
- Նեղ օրիդ քեզի հասնող
ո՞վ էր : Who rendered you aid
when you were in want ?
- Հիները հերիք խառնես : Don't dwell on former
troubles.
- Ետ լսելուս սիրտս ելաւ : I was overcome on hear-
ing it.
- Ա՛նք է ինձի : I am to be pitied.
- Ա՛նք չե՞մ ես : Am I not to be pitied ?
- Խօսքս՝ ամօթ . . . Pardon the expression . . .
- Ետ ի՞նչ կըսես՝ հիմա խելքս
կըթըոցունեմ : What do you say ? I shall
lose my senses.
- Չայնդ կտրէ՛ : Be quiet.
- Ենիկայ ձեռքը բաց մարդ
մ'է : He is a liberal man.
- Սիրտը մեծ մարդ է : He is proud man.
- Ետքը գլխուն շատ պիտի
զարնէ : He will be very sorry for
it hereafter.
- Ինձի՞ ալ գլխէ պիտի հա-
նես : Will you lead me also a-
stray ?

- Վերջի համար տունէ մը եւ զայ : For your sake (or by your means) I have lost a house.
- Տունս տեղս փլցուց : He has lost me all my property.
- Վնա՛ սեւերես մնացիր : Go, and shame on you !
- Ընքի եկաւ : He has been affected by an evil eye—is bewitched.
- Լեռը մարդ կտրեր է : The hill is full of people.
- Փատոցաւ մնաց : He stood stock still.
- Վար կտրեցաւ : He became like a stone.
- Վարը կըլսօսի նէ՛ ան ալ խօսեցաւ : He was as still as a stone.
- Վլուխը քարը : I have done with the good-for-nothing fellow. Let him do what he likes.
- Սերնատունը մարդ չկայ : He is weak in the upper story.
- Վլուխը կերաւ : He was the cause of his death.
- Յաւ ու ցեցը պակաս չէ : Always ailing.
- Սիրտդ լա՛յն բռնէ : Be patient.
- Բանէս գործէս եղայ : I was hindered in my work.
- Սխտ ի՞նչ կը ծամես : Why do you slander me ?
- Խելքը գլուխը մարդ մըն է : He is a prudent man.
- Խելքը միտքը խաղալ է : His whole heart and soul is upon play.
- Խելքդ գլուխդ ժողովէ՛ : Learn wisdom, or come to your senses.
- Խելքդ վրայդ պահէ՛ որ բե՛ր : Do not suffer yourself to be overcome with grief.
- Խելքս չկտրեր : I can not understand.
- Յնդեր մնացեր է : He has become a dotard.

- Տեսածիս պէ՛տ՝ լսելիքս զլիսէս
 թաւաւ : When I saw it I was overcome (with grief, fear, or astonishment).
- Վեղի կանչելէն մէկ եղայ : I have called you a great many times.
- Սաղը ծակ է : Take care, you are overheard.
- Հաստ ու բարակ մէկ գիտէ : It is of no use to be too nice. People will not notice the difference.
- Հողիդ կելլա՞ր կոր : Were you dying, that you were in such a hurry?
- Ի հզուին տալ : To talk at random.
- Ի եզուն սկոր չունի : He talks without restraint.
- Ի հզուն երկան է : He talks much.
- Ի հզու թափիլ : To talk fluently.
- Վիթի մեծցեր է : You have grown proud.
- Վիթը իջեցուցի : I humbled his pride.
- Ինչ եղաւ եղաւ : Forget the past.
- Ընի տուի անոր : I gave it to him. (Spoken of rebukes or threats.)
- Սի՛րսս ծակեց նէ՛ ինտո՞ր չխօսիմ : He affronted me so, how could I help speaking?
- * Հէ՛մ լանք * չէ՛մ երթանք : We must not stop too long for unessential things.
- Սաղէն դարձաւ : He has begun to recover, after having been at the point of death.
- Վալը երթալը մէկ եղաւ : He came and went immediately.
- Ըրաւ չըրաւ միտքս պառկեցուց : By various means he persuaded me.
- Ինչո՞ւ կռիւ կրհանես : Why do you become the occasion of strife?

- Երեսի կեղտ ես եղեր : You have dishonored your family.
- Բարձրէն մի' թուիր : Do not venture too far, & do not boastingly promise more than you can perform.
- Երեսը թթուեցուց : He is out of humor.
- Եկո՛ւր երես ընեիք : Come, let us look into the matter with the parties concerned.
- Բերան եկեր է : He is of proper age.
- Չեօքը բերանը չհասած կը կարդեն : They marry (their children) before they are fit to provide for themselves.
- Խելքս կերթար որ գէշու-
թիւն չըսորվի . I tried with all my might to prevent him from learning wickedness.
- * չիչ մի' հարցուներ : I cannot tell (how badly matters are going).
- Անոր խելքը կերթայ կու-
գայ : He is unstable.
- Ղլխու ցաւ ես եղեր : You distract me with your teasing .
- Ահանջը ծակ մարդ է : He is a man of quick apprehension .
- Ասանկ աչքը ծակ տեսած
չեմ : I never saw such an insatiable person.
- Աիրաը առնել : To appease, to tranquilize.
- Երեսի ջուր չունի : He has no shame.
- Երեսի ջուրը կորսնցուցեր
է : He has lost all shame.
- Երես տալ , երես հանել : To encourage another to be free with you.

Երես ելեր է :	He has become too bold and familiar.
Երեսը ճերմակ :	(Ironically) In disgrace.
Իանի մը տեղ չգներ ասկայ :	He does not value this.
Վամը քանի՞ է :	What o'clock is it ?
Ութն է :	It is eight.
Վամը ութնին եկաւ :	He came at eight o'clock.

ABBREVIATIONS.

Ըժ	or	ւծ	for	Ըստուած	God
ԸՄ	or	ւյ	"	Ըստուծոյ	of God
ԸՃ	or	ւզ	"	Ըստուծով	with God's help
Յ			"	Յիսուս	Jesus
Յտի	or	Յի	"	Յիսուսի	of Jesus
Ք			"	Քրիստոս	Christ
Քտի	or	Քի	"	Քրիստոսի	of Christ
Տը			"	Տէր	Lord
ւմ			"	ամենայն or ամէն	all
Թի	or	ի	"	Թիւն	} terminations
Թե	or	ե	"	Թեան	
Թիք	or	իք	"	Թեամբ	
Կմ	or	կ	"	կամ	or
ոնի			"	որպէս	as
պտ	or	պ	"	պէս	like
ւմ			"	սուրբ	holy
վը	or	վի	"	վրայ	upon
քն	or	ք	"	քան	than
փ			"	այսինքն	namely
ոք			"	զոր օրինակ	for example
լի			"	լնդ	with, by, &c.
լը			"	ըստ	according to
ևն			"	ևայլն	and so forth

APPENDIX.

DECLENSION OF ANCIENT ARMENIAN NOUNS.

Besides the irregularities mentioned on pp. 13—17, forms of nouns not unfrequently appear in the modern language derived from the ancient declensions. As no precise limit can be assigned to the introduction of such forms, it has been thought worth while to append here a synoptical table of the declensions of ancient nouns, premising a few brief and general rules for the formation of the cases.

The declensions are generally reckoned ten. Different grammarians however group them differently, and the tenth is little else than a collection of heteroclitics.

In the table the prefixed and suffixed formative letters, except in the tenth declension, are distinguished from the root by being printed in italics.

RULES FOR THE FORMATION OF THE CASES.

1. IN THE SINGULAR.

The *Genitive* has various endings which must be learned from the Lexicon. The most common are *ի* and *յ*.—But polysyllabic nouns in *ի* make the Genitive in *ւոյ*

Nouns in *իւն* make the Genitive in *ւան*

” *ն* preceded by a consonant in *ին* or *ան*

” *ր* ” ” in *ր*

Proper nouns for the most part make the Gen. in *ու*.

The *Dative* has two forms, one always the same with the Gen. the other the same with the Nom. with *ի* prefixed in case the noun begins with a conso-

nant, and *Ј* or (rarely) *'ћ* *Ј* in case it begins with a vowel.

The *Accusative* is the Nom. with *ꙗ* prefixed.

The *Ablative* always prefixes *'ћ* or *Ј* like the second form of the Dative. Its termination is generally *ѣ* added to the form of the Nom.

But if the Gen. end in *ѣ* or *ѡѣ*, the termination of the Abl. is the same.

Nouns which have the Gen. ending in *нѣ*, *ѡнѣ*, *бѣ*, *нѣ* or other irregular terminations add *ѣ* to the Genitive to form the Ablative.

Genitives in *бѡнѣ* make the Ablative in *бѣнѣ*; Those in *ћнѣ*, *ѡнѣ*.

The *Narrative* * is the same as the Ablative, substituting a prefixed *ꙗ* for *'ћ*.

The *Instrumental* depends upon the form of the Gen.

Genitives in *ћ* make the Instr. in *ћѣ* or *ѡѣ*

”	<i>ѣ</i>	”	”	<i>нѣ</i>
”	<i>ѣѣ</i>	”	”	<i>бѡѣ</i> OR <i>ѣнѣ</i>
”	<i>ѡнѣ</i> & <i>ћнѣ</i>	”	”	<i>ѡнѣ</i>
”	<i>нѣ</i>	”	”	<i>нѣ</i>
”	<i>ѡѣ</i>	”	”	<i>ѡѣ</i>
”	<i>бѣ</i>	”	”	<i>бѣѣ</i>
”	<i>ѡѣ</i>	”	”	<i>ѡѣѣ</i>

The *Circumulative* * is the same as the Instrumental with *ꙗ* prefixed.

The *Commorative* * has generally two forms, viz. those of the Nom. and Gen. with *'ћ* or *Ј* prefixed.

The *Vocative* is the same as the Nom. with or without the Interj. *ѡ*.

* The force of the Narrative case may generally be expressed in English by the preposition *concerning*, that of the Circumulative by *around*, and that of the Commorative (or Locative) by *in*.

DECLENSIONS OF ANCIENT ARMENIAN NOUNS.

	Dec. 1.	Dec. 2.	Dec. 3.	Dec. 4.
	Singular.			
Nom.	Բան	Վաղաք	Գետ	Եկեղեցի
Gen.	Բանի	Վաղաքի	Գետոյ	Եկեղեցւոյ
Dat. {	Բանի	Վաղաքի	Գետոյ	Եկեղեցւոյ
	ի Բան	ի Վաղաք	ի Գետ	յԵկեղեցի
Acc.	չԲան	չՎաղաք	չԳետ	չԵկեղեցի
Abl.	ի Բանէ	ի Վաղաքէ	ի Գետոյ	յԵկեղեցւոյ
Nar.	չԲանէ	չՎաղաքէ	չԳետոյ	չԵկեղեցւոյ
Instr.	Բանիւ	Վաղաքու	Գետով	Եկեղեցեւու
Circ.	չԲանիւ	չՎաղաքու	չԳետով	չԵկեղեցեւու
Com {	ի Բանի	ի Վաղաքի	ի Գետ	յԵկեղեցւոյ
	ի Բան	ի Վաղաք	ի Գետ	յԵկեղեցի
Voc.	՛՛՛ Բան	՛՛՛ Վաղաք	՛՛՛ Գետ	՛՛՛ Եկեղեցի

Plural.

Nom.	Բանք	Վաղաքք	Գետք	Եկեղեցիք
Gen.	Բանեց	Վաղաքաց	Գետոց	Եկեղեցեաց
Dat. {	Բանեց	Վաղաքաց	Գետոց	Եկեղեցեաց
	ի Բանս	ի Վաղաքս	ի Գետս	յԵկեղեցիս
Acc.	չ Բանս	չ Վաղաքս	չ Գետս	չ Եկեղեցիս
Abl.	ի Բանեց	ի Վաղաքաց	ի Գետոց	յԵկեղեցեաց
Nar.	չ Բանեց	չ Վաղաքաց	չ Գետոց	չ Եկեղեցեաց
Instr.	Բանեւք	Վաղաքօք	Գետովք	Եկեղեցեօք
Circ.	չ Բանեւք	չ Վաղաքօք	չ Գետովք	չ Եկեղեցեօք
Com.	ի Բանս	ի Վաղաքս	ի Գետս	յԵկեղեցիս
Voc.	՛՛՛ Բանք	՛՛՛ Վաղաքք	՛՛՛ Գետք	՛՛՛ Եկեղեցիք

Dec. 5 a. Dec. 5 b. Dec. 6 a. Dec. 6 b.

Singular.

Nom.	Եւամ	Փոքր	Հիմն	Եւեղուծիւն
Gen.	Եւամն	Փոքրն	Հիման	Եւեղուծեան
Dat.	Եւամն	Փոքրն	Հիման	Եւեղուծեան
	՚ի Եւամ	՚ի Փոքր	՚ի Հիմն	՚ի Եւեղուծիւն
Acc.	Եւամ	Փոքր	Հիմն	Եւեղուծիւն
Abl.	՚ի Եւամէ	՚ի Փոքրէ	՚ի Հիմանէ	՚ի Եւեղուծեանէ
Nar.	Եւամէ	Փոքրէ	Հիմանէ	Եւեղուծեանէ
Instr.	Եւամն	Փոքրն	Հիմանց	Եւեղուծեանց
Circ.	Եւամն	Փոքրն	Հիմանց	Եւեղուծեանց
	՚ի Եւամն	՚ի Փոքրն	՚ի Հիման	՚ի Եւեղուծեան
Com.	՚ի Եւամ	՚ի Փոքր	՚ի Հիմն	՚ի Եւեղուծիւն
	՚ի Եւամ	՚ի Փոքր	՚ի Հիմն	՚ի Եւեղուծիւն
Voc.	՚՛Եւամ	՚՛Փոքր	՚՛Հիմն	՚՛Եւեղուծիւն

Plural.

Nom.	Եւամք	Փոքրնք	Հիմանք	Եւեղուծիւնք
Gen.	Եւամնց	Փոքրնց	Հիմանց	Եւեղուծեանց
Dat.	Եւամնց	Փոքրնց	Հիմանց	Եւեղուծեանց
	՚ի Եւամն	՚ի Փոքրնն	՚ի Հիմանն	՚ի Եւեղուծիւնն
Acc.	Եւամն	Փոքրնն	Հիմանն	Եւեղուծիւնն
Abl.	՚ի Եւամնց	՚ի Փոքրնց	՚ի Հիմանց	՚ի Եւեղուծեանց
Nar.	Եւամնց	Փոքրնց	Հիմանց	Եւեղուծեանց
Instr.	Եւամնք	Փոքրնք	Հիմանք	Եւեղուծեանք
Circ.	Եւամնք	Փոքրնք	Հիմանք	Եւեղուծեանք
Com.	՚ի Եւամն	՚ի Փոքրնն	՚ի Հիմանն	՚ի Եւեղուծիւնն
Voc.	՚՛Եւամք	՚՛Փոքրնք	՚՛Հիմանք	՚՛Եւեղուծիւնք

	Dec. 7.	Dec. 8.	Dec. 9.
		Singular.	
Nom.	Գառն	Ոսկր	Լճամ
Gen.	Գառնի	Ոսկեր	Լճամայ
Dat.	Գառնին ,ի Գառն	Ոսկեր յՈսկր	Լճամայ յԼճամ
Acc.	չԳառն	չՈսկր	չԼճամ
Abl.	,ի Գառանէ	յՈսկերէ	յԼճամայ
Nar.	չԳառանէ	չՈսկերէ	չԼճամայ
Inst.	Գառամբ	Ոսկերբ	Լճամամ
Circ.	չԳառամբ	չՈսկերբ	չԼճամամ
Com.	,ի Գառնի ,ի Գառն	յՈսկեր յՈսկր	յԼճամ
Voc.	ա՛՛՛ Գառն	ա՛՛՛ Ոսկր	ա՛՛՛ Լճամ

	Plural.		
Nom.	Գառնիք	Ոսկերք	
Gen.	Գառանց	Ոսկերց	OR ոսկերաց
Dat.	Գառանց ,ի Գառնիս	Ոսկերց յՈսկերս	OR ոսկերաց
Acc.	չԳառնիս	չՈսկերս	
Abl.	,ի Գառանց	յՈսկերց	OR յոսկերաց
Nar.	չԳառանց	չՈսկերց	OR չոսկերաց
Instr.	Գառամբք	Ոսկերբք	OR ոսկերոք
Circ.	չԳառամբք	չՈսկերբք	OR չոսկերոք
Com.	,ի Գառնիս	յՈսկերս	
Voc.	ա՛՛՛ Գառնիք	ա՛՛՛ Ոսկերք	

Dec. 10 a. Dec. 10 b. Dec. 10 c. Dec. 10 d.

Singular.

Nom.	Այր	Հայր	Կին	Գիւղ
Gen.	Ան	Հօր	Կնոջ	Գեղջ
Dat.	Ան	Հօր	Կնոջ	Գեղջ
Acc.	Այր	Հայր	Կին	Գիւղ
Abl.	յ Անէ	ի Հօրէ	ի Կնոջէ	ի Գեղջէ
Nar.	յ Անէ	յ Հօրէ	յ Կնոջէ	յ Գեղջէ
Instr.	Արամբ	Հարբ	Կանամբ	Գիւղիւ
			Կնաւ	
Circ.	յ Արամբ	յ Հարբ	յ Կանամբ	յ Գիւղիւ
			յ Կնաւ	
Com.	յ Ան	ի Հօր	ի Կնոջ	ի Գեղջ
	յ Այր	ի Հայր	ի Կին	ի Գիւղ
Voc.	՛յ Այր	՛յ Հայր	՛յ Կին	՛յ Գիւղ

Plural.

Nom.	Արք	Հարք	Կանայք	Գիւղք
Gen.	Արանց	Հարց	Կանանց	Գիւղից
		Հարանց		
Dat.	Արանց	Հարանց	Կանանց	Գիւղից
	Արս	Հարս	Կանայս	Գիւղս
Acc.	յ Արս	յ Հարս	յ Կանայս	յ Գիւղս
Abl.	յ Արանց	ի Հարց	ի Կանանց	ի Գիւղից
		ի Հարանց		
Nar.	յ Արանց	յ Հարց	յ Կանանց	յ Գիւղից
		յ Հարանց		
Instr.	Արամբք	Հարբք	Կանամբք	Գիւղիւք
Circ.	յ Արամբք	յ Հարբք	յ Կանամբք	յ Գիւղիւք
Com.	յ Արս	ի Հարս	ի Կանայս	ի Գիւղս
Voc.	՛յ Արք	՛յ Հարք	՛յ Կանայք	՛յ Գիւղք

COMPARATIVE SPECIMEN

Of Ancient Armenian, and of the Eastern and Western dialects
of Modern Armenian.

PSALM I.

Ancient.

Modern Western.

Modern Eastern.

1 Երանեալ է այր
որ ոչ գնաց: Ի խորհուր-
դըս ամբարշտաց . Ի
ճանապարհին մեղաւորաց:
նա ո՛չ եկաց , և յա-
թոռս ժանտից ո՛չ
նստաւ :

2 Այլ յօրէնս Տեա-
ռըն են կամք նորա , և
յօրէնս նորա խորհեցի
նա Ի տուէ և Ի գիշերի :

3 Եւ եղիցինս որպէս
ծառ , որ տնկեալ է
Ի գնացս ջուրց , որ
զպտուղ իւր Ի ժա-
մու տացէ , և տերև
նորա մի՛ թափեցի . և
զամենայն զոր ինչ ա-
բացէ , յաջողեցի
նմա :

4 Ո՛չ այսպէս են
ամբարիշտք , և ո՛չ
այնպէս . այլ որպէս
զփոշի , զոր հասէ հոլմ՝
Ի վերայ երեսացերկրի :

5 Վասն այսորիկ ո՛չ
յարիցեն ամբարիշտք Ի
դատաստան , և ո՛չ մե-
ղաւորք Ի խորհուրդս
արդարոց :

6 Բանդի ճանաչէ
Տէր զճանապարհս ար-
դարոց . ճանապարհք
ամբարշտաց կորցեն :

1 Երանի՛ ան մար-
դուն՝ որ ամբարիշտնե-
րուն խորհուրդը չեր-
թար , ու մեղաւորնե-
րուն ճամբուն մէջ չկե-
նար , ու ծաղը ընող-
ներուն նստած տեղը
չնստիր .

2 Հապա անոր կամ-
քը Աստուծոյ օրէնքին
մէջն է . ու գիշեր ցորեկ
անոր օրէնքին վրայ
կըմտածէ :

3 Եւ պիտի ըլլայ ա-
նիկայ ջուրերուն գնացք-
ները տնկուած ծառի
մը պէս , որ ժամանակին
իր պտուղը կուտայ .
ու անոր տերևը չպիտի
չորնայ , և ինչ բան որ
ընէ՛ պիտի յաջողուի :

4 Ասանկ չեն ամբա-
րիշտները . հապա մղե-
ղին պէս , որ կըցրուէ
հոլմ :

5 Ասոր համար ամ-
բարիշտները դատաս-
տանին կայնելու չեն .
ու ոչ մեղաւորները ար-
դարներուն ժողովքին
մէջ :

6 Վասն զի Տէրը կը
ճաննայ արդարներուն
ճամբան . բայց ամբա-
րիշտներուն ճամբան
պիտի կորսուի :

1 Երանելի՛ է էն մար-
դըն՝ որ ամբարիշտների
խորհըրդին մէջ չի
գնում , և մեղաւորների
ճանապարհին վերայ չի
կանգնում , և չար
ծաղըածողների աթոռին
վերայ չի նստում :

2 Այլ նորա կամքն՝
Տէրի օրէնքի միջումն է՝
և ցերեկ և գիշեր նորա
օրէնքին վերայ է մտա-
ծում :

3 Եւ նա՛ է ինչպէս
ջրերի գնացքումն տըն-
կած ծառ՝ որ իրան
պտուղն տալիս է իրան
ժամանակումն և նորա
տերևն չի՛ վերթափ-
վում , և ամէն ինչ որ
անում է , յաջողվումէ
նորան :

4 Ի՛սպէս չեն ամբա-
րիշտներն , այլ ինչպէս
դարմանի մղեղ՝ որ քա-
մին ցրիւ է տալիս նո-
րան :

5 Սրա համար ամբա-
րիշտներն չեն վերկենալ
դատաստանի մէջն՝ և ոչ
մեղաւորներն արդար-
ների ժողովըրդի մէջն :

6 Պատճառն որ
Տէրն ճանաչումէ ար-
դարների ճանապար-
հն : Ի այց ամբարիշտ-
ների ճանապարհն կը-
կորչի :

INDEX.

- Abbreviation, marks of, 10.
Abbreviations, 78.
Accent, 9.
Adjectives, 17.
 " formed from prepositions, 54.
 " precede their substantives, 51.
Adverbs, 41.
Alphabet, 6.
Article, 10.
Auxiliary Verb, 27.
Cases of Nouns, 11.
Commutation of letters, 54.
Comparative view of Regular Verbs, 37.
Comparison of Adjectives, 17.
Conjugation of the Regular Verb, 30.
Conjunctions, 49.
Declension of nouns, 12, of Anc. Arm. nouns, 71.
Derivative Verbs, 43.
Dialects of Armenian, 4, 78.
Diminutive Adjectives, 18.
 " Adverbs, 48.
Elliptical use of the Accusative and Ablative, 53.
Etymological resemblances to other languages, 55.
Gender, 11.
Idiomatic phrases, 59.
Impersonal Verbs, 43.
Interjections, 50.
Irregular Nouns, 13.
 " Verbs, 44.

- Miscellaneous remarks 53.
 Negative Verbs, 41.
 Nouns, 11.
 Number, 11.
 Numerals, 18.
 " Syntax of, 51.
 Order of words in a sentence, 53.
 Participle in *ωδ*, use of, 52.
 Particles appended to Verbs, 46.
 Prepositions, 49, 52.
 Pronouns, 20.
 Pronunciation, 7, 54.
 Punctuation, 9.
 Regular Verb, conjugated, 30.
 Salutations, 57.
 Suffix Pronouns, 23.
 Tenses, formation of, 45.
 " use of, 45.
 Verbs, 25.
 " Syntax of, 51, 52.
-

Erratum.

P. 27, l. 14 for *q αρδ ελην* read *q αρδ εληνι*.

